48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 879 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 7/20 ՄԱՅԻՍ 1904 4 ՐԷՊ ԻԼԼԷՎԷԼ 1322 — 7 ՄԱՅՍ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Մասջիտի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ շնորհ պրուիր։

Մանզումէ-ի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
اونجه یوی وسانی غزته‌سی
صاحب امتیازی : اوهانس فریت
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جادده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Ղուրշ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գուռուշներու համար	108 »	60 »
Ռուբլոյ համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տող 6 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

72ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ

(Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Ինչպէս գրած էինք, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը չորեքշաբթի իրիկուն, ժամը իններին, ընկերակցութեամբ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամներէն Էվրէնեան Գրիգոր էֆէնտիի և Հիւանդանոցի գրասենեակին տեսուչ Խիւտավէրտեան Մագսուտ էֆէնտիի, առաջնորդուեցաւ Ազգ. Հիւանդանոց հանդիսաւոր թափօրով մը։ Ն. Ամենապատուութեան կ'ուղեկցէին նաեւ Մարգարեան Տ. Տիրայր, Սալլեան Տ. Եղրաս ու Գարագաշեան Տ. Մարկոս վարդապետները, ինչպէս նաեւ քանի մը քահանաներ,

Հիւանդանոցին դռնէն Հաստատութեան տնօրէն Իսրայէլ էֆ. Հայկազն և պաշտօնեաներէն ոմանք սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրին այս Պատրիարքական թափօրին որ ուղղուեցաւ Ս. Փրկչեան մատուռը որ չքեղ երեւոյթ մը ստացած էր իր զարդարուն և պճնուած հանդամանքով։

Որքերը, որբուհիները դէպ ի մատուռը ամենոյ ճամբուն վրայ կարգաւորեցի կեցած էին ի պատիւ Ս. Պատրիարք Հօր։ Իրենց ուսուցիչներուն և ուսուցչուհիներուն հետ։

Իրիկուան ժամը 10ին սկսան ժամերգութիւնները, ուրկէ վերջ կատարուեցաւ «Եկեսցէ»ի արարողութիւնը սրտայոյզ եղանակաւ։ Ժամերգութեան աւարտումէն ետքը, Ն. Ամենապատուութիւնը պատգամ մը ըրաւ պարտէզին մէջ, հոն իր յատուկ զուարթամտութեամբ խօսեցաւ որբերուն, որոնք բուհիներուն հետ, Հիւանդանոցի Տեսչութեան հետ կարգադրութիւններ ըրաւ Պատարագի արարողութեան նկատմամբ, և գիշերը ժամը 1ին նախագահեց հիւրանոցին մէջ ճոխ սեղանի մը որուն չուրջը քաջալերուած էին ներկայ գտնուող եկեղեցականները, ինչպէս նաեւ Տ. Տճատամ վրդ. Ոսկանեան, Հիւանդանոցի հոգեւոր հովիւը՝ Տ. Վարդան վրդ. Բրօխորոնեան, Տեսուչը եւն. եւն.։

Ս. Պատրիարք Հօր գիշերելը հոգեկան հրճուանք մը պատճառած էր արդարեւ բոլոր պատսպարեալներուն ալ որոնք անլուր մխիթարութիւն մը ունեցան նոյն գիշեր այս գթութեան յարկին տակ Ն. Ամենապատուութեան քաղցրիկ և հաճելի ընակցութիւնը վայելելուն համար։

ԿԱՐՈՂ

Ն. Ամենապատուութիւնը «Բարի արա աղքատաց, զի օրհնութիւն քո կատարեալ լիցի» խօսքը բնարան առնելով, հետեւեալ քարոզը խօսեցաւ իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ. —

«Իմաստունին այս խօսքը Քրիստոսի առաքինութեանց ընթացքը կը ցուցնէ և աստուածային օրհնութեան արժանի կ'ընէ ամէն անոնք որոնք աղքատին կ'օգնեն։ Երբ մենք մեր անձին նկատմամբ ունեցած պարտականութիւնները կը կատարենք, հապա ուրեմն ինչ մեծ պարտականութիւններ, կապեր ունինք Աստուծոյ հանդէպ, որոնք կը բարձրացնեն, կ'ազնուացնեն մեզ։ Աստուածային օրհնութեան արժանի ըլլալու համար սակայն պէտք է որ աղքատին օգնենք, զի աղքատին հանդէպ մեր ունեցած պարտքը լրումն է պարտականութեանց։ Եւ ո՞վ է աղքատը, այն որ գրպանին մէջ ոսկի չունի՞, ո՛չ, այլ այն որ իր պէտքերուն գոհացում տալու համար միջոց չունի, այսինքն միաքով ալ, սիրտով ալ, կարողութիւնով ալ զուրկ է անհնցմէ եւ անհրաժեշտօրէն պէտք ունի ձեռքի մը որ այդ միջոցները հայթայթէ իրեն։ Իմաստունին այդ խրատին մէջ մենք կ'իմանանք բոլոր գթութեան, օգնութեան գործը։ Զեմ կարծեր որ այդ գործը դժուարին ըլլայ մեզ համար։ Մարդ ծանր կը զգայ այն բանը որ իր բնութեան հակառակ է, կարողութենէն վեր է։ Բայց աղքատին օգնելը դժուա՞ր է արդեօք, չէ՞ մի որ արդէն մեր զգացումները կը տանին մեզի դէպի բարութիւն, մեր սրտերուն մէջ բնական գութ մը կայ որ կը մղէ աղքատներուն օգնելու։ Եւ երկրորդ ո՞վ ըսաւ թէ մեր կարողութենէն վեր բան կը պահանջուի մեզմէ։ Հետեւաբար եթէ աղքատին օգնելու գործը համաձայն է մեր զգացումներուն, եւ մեր կարողութեան սահմանին մէջ է, դիւրաւ պէտք է ըմբռնենք իմաստունին այս խօսքը զոր Քրիստոս ալ բացատրած է։ Այսօր աղքատներու օգնութեան այդ տօնը կը կատարենք այս հաստատութեան մէջ, որ կը պարունակէ բազմատեսակ աղքատներ, հիւանդներ, ծերեր, խեղանդամներ, ծաղկահի որբեր ու որբուհիներ։ Ու երբ այդ աղքատներուն տօնը կը կատարենք, մեր վրայ մեծ պարտականութիւն մը կը դնէ Աստուած յիշելով բոլոր անոնք որոնք այդ ճամբան սովորեցուցին մեզի, որոնք եղան առաջին բարեգործութիւններ յղացողը, զանազան ձեւերու տակ, ու մենք հիմա, անոնց հետեւողները, կը ջանանք անոնց շաւիղին հետեւիլ։ Շատեր այդ միջոցներով բարձրացեր են, անմահ անուն մը վաստկեր ու արժանի եղեր են աստուածային օրհնութեան։

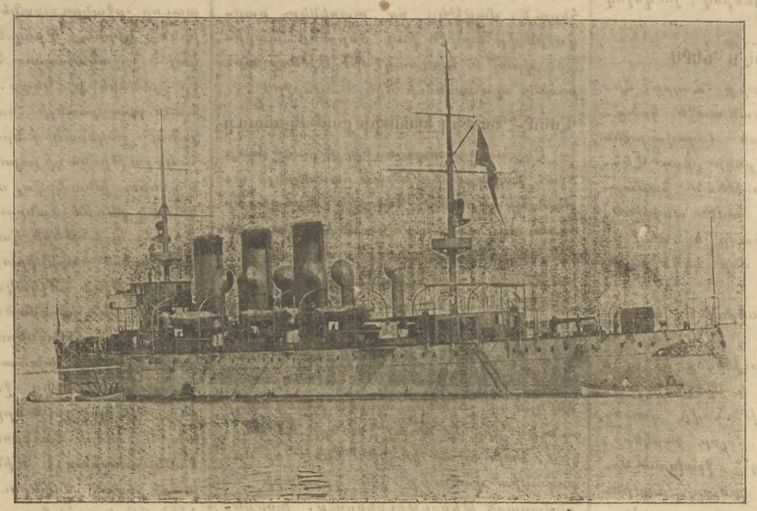

ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԷՆ
"ԱՊՏԻԻԼ ՄԷՃԻՏ„ ՑԱԾԱՆԱԻԸ

Ամէնէն առաջ Նառլը Գարուի Ս. Ցակոբ եկեղեցին և Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցին եղած են մեր առաջին Հիւանդանոցները, բայց ժամանակը պէտքերը բազմապատկելով, նորանոր միջոցներ խորհուեր ու վերջապէս Պէյեան Յարութիւն Ամիրայի ջանքով հիմնուեր է այս Հաստատութիւնը ուրկից մինչեւ այս մասուրը կը մնայ իր նախկին վիճակին մէջ։ Ծանանակ անցեր է, շէնքերը փոխուեր, բարձրացեր, կատարելագործուեր են և սակայն անոր յիշատակը չէ մեռած երբեք։ Պալեանները, Տատեանները, Փիլմիլեանները, Սրամճանները անոր հետեւորդները եղած են որոնք ոգի ի բուին աշխատեր են այդ Հաստատութեան օգտին՝ աստուածային օրհնութեան արժանանալու համար։

Անկէ է այսօր կը դառնայ ու կը դառնայ Հիւանդանոցը։ Եթէ եկամուտներով մատակարարուած է ըսենք, կը սխալինք, որովհետեւ իր բազմազան ծախսերուն համեմատութեամբ քիչ եկամուտներ ունեցած է ան։ Ժողովուրդը իր նուէրներով, այս բարեգործատակ անձերը իրենց հոգածութիւնով և դրամով պահեր պահպաներ են դայն։

Արուեստն ու գիտութիւնը կը ծաղկէին սակայն հետզհետէ, աւելի կատարելագործուած միջոցներու պէտքը կը շեշտուէր Հիւանդանոցին համար։ Անբաւական էր շէնքը։ Այն ատեն երջանկայիշատակ Ներսէս Պատրիարքի նախաձեռնութեամբ, աշխատուեցաւ և յաջողուեցաւ ընտրելագոյն Ցանձնաժողովի մը ջանքերով նորոգել շէնքը։ Կիւլպէնկեաններ, Ցակոբեաններ, Սրվաճեաններ, Կիւմիւշկերտաններ, Մէլրատեաններ դրամով ու միրտով ամէն հոգածութիւն ցուցուցին աղքատներու այս պատսպարանին բարեւաւման համար։ Օրհնեա՜լ ըլլայ իրենց յիշատակը։

Ու այսօր կը գտնուինք ընդարձակ շէնքի մը մէջ որ հետզհետէ ստացած կազմակերպութիւնով, օտար այցելուներուն ալ նախանձը կը շարժէ գիտական նորանոր մեթոտներու կիրառումով։

Թէև ըսի սակայն թէ ժողովուրդին նուիրատուութիւններովն այս վիճակին հասած է Հիւանդանոցը, սակայն սխալ չպիտի ըլլայ ըսել թէ չատ քիչեր են տակաւին նուիրատուները և չեմ կարծեր թէ մեզմէ ամէն մէկը խղճի կատարեալ հանդարտութեամբ մը կրնայ վկայել թէ սատարած է անոր առաւել կամ նուազ չափով, իր կարողութիւնը համեմատ։ Դեռ օ՞րչափ աւելորդ ծախքեր, շռայլութիւններ կը կատարենք մեր կեանքին մէջ, մեր դրամը կուտանք պիղծ գործերու, որոնք օրհնութիւն չեն բերեր մեզի։ Ինչ ծախքեր ունինք աւելորդ, արբեցութեան, անառակութեան ծախքեր որոնցմէ եթէ պզտիկ բաժին մը գտնէ հանենք, չատ աղդիւնաւոր օգնութիւն մը ըրած պիտի ըլլայինք։ 25,000 ոսկիի ծախք մը կը պահանջուի այսօր, եկեղեցին նորոգութեան պէտք ունի և հիւանդասրը 1200 պատսպարեալներ կը պարունակէ իր մէջ։ Երբ 600ի կը հասնէր պատսպարելոց թիւը, կը միշեմ որ այն ատենի Հոգաբարձուները, ասկէ տարիներ առաջ, չուարած մընացած էին և ինչ պիտի ընենք, կ'ըսէին չարունակ։ Ալ կրնաք հասկնալ տարբերութիւնը և պէտքին անհրաժեշտութիւնը։

Փողոցէն անցած ատենդ դուրսը աղքատ մը կը ներկայանայ քեզի, բայց չես գիտեր թէ ի՞րապէս աղքատ է։ որովհետեւ անանկներ կան որոնք գինովութեան համար ալ կը մուրան։

Հոս, այս շէնքին մէջ ամէն աղքատ քննուած եկած է։ Հոս տրուած դրամը իր նպատակին կը ծառայէ, և արժանաւորին կ'ընծայուի։ Ո՛րքան գեղատի աղքատներ, անհայր անհայր, որոնք հետզհետէ պիտի աճին, պիտի զարգանան, Տէրութեան և երկրին օգտակար անդամներ պիտի ըլլան, պէտք ունին մեր նպաստներուն։

Այսօր պիտի յանձնարարեմ ձեզի և պիտի խնդրեմ որ կանոն մը հաստատէք ձեր ծախքերուն մէջ, «Հիւանդանոցին մասը» անունով բաժին մը հանէք այս շուայտ ծախքերէն։ Թէեւ «փոխան ծաղկեպսակի»ի նման դրութիւններ ներմուծուած են մար մէջ, սակայն դեռ կը տեսնեմ հարուստ մեռելներ որոնք սուտ ծաղիկներով կը պճնուին, ժառանգորդներ որոնք իրենց ինկած հարստութեան մէջէն բաժին չեն հաներ։ Կ'ուզեմ որ այս ձայնս տարածուի ամէն տեղ, որպէս զի առաւել քան երբեք այսքան բազմակարօտ հաստատութիւն մը կարող ըլլայ իր պէտքերը հոգալու։»

Ն. Ամենապատուութեան այս քարոզը, որ գրեթէ մէկ ժամ տեւեց վերջացաւ մաղթանքներով, աղօթքներով, և յիշատակներու օրհնութեամբ։

ԺԱՆԱՌԻՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ — 64

ԳԼՈՒԽ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՏՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

Եանիի տրուած կիցի հարուածները փոխարինելու համար սիկառ մը ներկայեց անոր Բօլ ու թող տուաւ որ քիչ քիչ սթափի։ Երազէ արթնցածի երեւոյթ մը ունէր ծառան, որ ազօտ կերպով միայն կը յիշէր ըրած անտեղի խոստովանութիւնը ու դառնապէս կը զղջար տխմարութեանը վրայ։

Ապահովագրողը ժամ առաջ Եանին ճամբու դնելու դիտումով, նախապատրաստական յառաջաբանով մը պարզեց իր տեսութիւնները, ու միշտ հրամայողի հովեր առնելով, լուրջ դէմքով մը,

—Հիմա մենք շահակից ենք իրարու, ըսաւ, դուն ուզղակի գործիդ գլուխը երթալու ես և եթէ կ'ուզես ստանձնած գործդ յաջողցնել, երբեք այս ատիճան գինովնալու չես։ Գինովութիւնն ու մանուածապատ դարձուածք ունեցող գործերը իրարու թշնամի են գլխովին, ասանկ փափուկ պարագաներու մէջ ամէնէն աւելի արթնամտութիւնն է որ գործ կը տեսնէ։

—Պատահմունք մ'էր այս օրուանը, առարկեց Եանի ինքզինք արդարացնել փորձելով, ուրիշ անգամ ըրած բանս չէ։

—Ինչ որ է, պատասխանեց Բօլ տիրաբար, եթէ ուրիշ պարագայի մէջ ըլլար, բերանս չէի բանար բնաւ. բայց քանի որ շահակից ենք, այս գինովութիւնը վնասակար կը դտնեմ մեր շահուն։ Կռէկուառի խնդիրը մէկեղ պիտի կարգադրենք; անիկայ քուկին միանակ տեսնելիք գործդ չէ. հիմա առանց ժամանակ կորսնցնելու՝ գործիդ գլուխը գտնուէ. մարդու բան մ'ըսեր, վաղը այս ատեն հոս եկուր հրահանգ պիտի տամ քեզ, անոր համեմատ պիտի վարուիս։

Եէնի մտերմաբար հակցուց Եանիի, անոր գինովութեան պահուն խօսածները, որ կը զարմանար թէ ինչպէս խոստովանած էր Կռէկուառի գաղտնիքները, զոր և ոչ մէկուն չի յայտնելու հաստատ խոստում տուած էր։ Անարգ արարածը համակերպեցաւ անցած դարձածին ու յաջորդ օրը որոշուած ժամուն կրկին հոն գտնուելու պայմանով դէպ ի Լիւքսէնպուրկի հիւրանոցը մեկնեցաւ։

Բօլ կառաքի ցոփակեաց մը ըլլալով հանդերձ, վերջին ծայր ալ հետապնդող մ'էր անձնական գործերուն։ Նախ գործ, ետքը հաճոյք։ Մայրաքաղաքիս հանոյամոլներէ մեծագոյն մասին պէս՝ այս էր սկզբունքը շուայտ ապահովագրողին որ բազմադիմի ծախսերը գոցել կարողանալու համար, գերդմարդկային ոյժերով կը փարէր աշխատութեանը, քանի որ ապրելու ո՛ և է միջոց չունէր անկէ դուրս։ Ուստի Կռէկուառի խնդիրը լսելուն պէս գործի սկսելու որդը եռեւեփ առաւ իր մէջ ու Եանիի մեկնելէն անմիջապէս ետքը ինքզինքն ալ հագուելով դուրս ելաւ։ Կռէկուառը տեսնել անհրաժեշտ էր բերնէն լուսաբանութիւն մը խլելու համար, եւ սակայն նոր պատրուակ մը պէտք էր որ առիթ ստեղծէր մտերմաբար տեսակցելու, եւ սակայն ինչ պատրուակ ընտրելու էր որ թէ՛ բնական ըլլար և թէ՛ երիտասարդին հաճելի։

Բօլ այս խնդրին վրայ երկարօրէն մտածելէ ետք, որոշումը տուաւ ու քայլերը փութացուց դէպ ի Թարլապաշի մեծ պողոտան, ուր գիտէր արդէն տիկին Ադամեանի դերձակատուն մը բացած ըլլալը։ Վարդանայրի համար հոգի կու տար Կռէկուառ, զեղանի աղջկան վրայ մօտէն դիտուած ուսումնասիրութիւն մը, անշուշտ ապագայ ամուսնութեան մը համար։

Տիկինը չպատասխանեց և սպասողական դիրքի մը մէջ կեցաւ։ Բօլ խիստ զգուշաւոր ու պարկեշտ շարժուձեւերով չարունակելով խօսքը։

— Նախ կը շնորհաւորեմ ձեր այս նոր ձեռնարկը որ կարճ ժամանակի մէջ փայլուն յաջողութիւն մը գտաւ, ըսաւ։

Տանտիրուհին առանց փոխադարձ շնորհակալութիւն յայտնելու, կը մնար իր անողոք վիճակին մէջ.

— Այցելութեանս բուն նպատակը, յարեց Բօլ, օգտակար ըլլալ է ձեր այս նոր ձեռնարկին։ Ես ապահովագրող եմ և գործիս բերմունքովը գիտեմ որ նոր բացուած վաճառատուններու տէրերը շատ անգամ կը մոռնան ապահովագրութեան պարագան, որ ամէնէն անհրաժեշտն է, քանի որ ամենաթեթեւ վճարումով մը ամէն հաւանական վտանգի առաջքը կ'առնէ։

Տանտիրուհին ապահովագրութեան անունը լսելուն պէս մեղմացուց ընթացքը ու աթոռ մը ներկայելով երիտասարդին, հրաւիրեց որ նստի։

Այսչափ խոժոռ կնոջ մը կողմէ մատուցուած աթոռը հիւրասիրութեան ամէնէն մեծ չափը նկատեց Բօլ ու առանց խօսակիցին պատասխանին սպասելու,

—Ցաւալի է որ ապահովագրութիւնը դեռ պէտք եղածին չափ ընդհանրացած չէ մեր մէջ, ըսաւ, քանի՛ քանի՛ վաճառատուններ այսօր գոյութիւն պիտի չունենային, քանի՛ քանի՛ երջանիկ ընտանիքներ այսօր թշուառութեան ճիրաններուն մէջ պիտի գտնուէին եթէ իրենց գոյքերն ու հարստութիւնները ապահովագրելու նախահոգութիւնը չունենային։ Շիտակը ես դրամ չահելէ աւելի՝ պարտականութիւն մը կը սեպեմ հասարակութիւնը ապահովագրութեան առաջնորդելը և բնաւ չի ճանչցած ընտանիքներուս ալ կ'առաջարկեմ զայն։

—Իրաւունք ունիք, պատասխանեց տիկին Ադամեան, որ չահու խնդիրէն ուրիշ նպատակ մը չէր նշմարեր խօսակիցին այցելութեան մէջ. ապահովագրութիւնը աղէկ բան է, մենք ալ նպատակ ունինք թէեւ, բայց առիթը չէր ներկայացած։

— Ուրեմն բարեբախտ կը սեպեմ զիս եթէ այս առիթով ձեզի օգտակար ըլլալ թոյլատրէք ինձ, ըսաւ Բօլ, հետզհետէ քաջալերուելով ու տարբեր ձեւերու տակ նորէն թուումը ընելով ապահովագրուելու օգուտներուն։

Մայր ու աղջիկ արդէն մէկ քանի անգամ խորհրդակցած էին ապահովագրութեան խնդրոյն նկատմամբ և հիմա որ սասնկ մէկը կը ներկայանար, տանտիրուհին առիթէն օգտուելու և դերձակատան ապահովագրութիւնը լմցնելու դիտումով, աղջիկն ալ կանչեց որ գայ բանակցութեան մասնակցի։

(Շարունակելի)

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ

Պատարագէն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեց Հիւանդանոցի բարերարներուն համար։ Թափօրը կազմուեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր Նախագահութեամբ, որ դպիրներու և քահանայից դասին հետ մէկտեղ առաջնորդուեցաւ Կիւլպէնկեանց դամբարանը։ Հոն ներկայ էին հանդէսին եկող եպիսկոպոսները, Հոգաբարձութեան անդամները ամբողջութեամբ, իրենց գլուխ ունենալով Վեհ. Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, որ յուզուած կը կենար իրեն ընտանեկան այս դամբարանին մէջ։ Որբանոցին տնները և սանուհիները հոգեհանգստեան արարողութենէն ետք, երգեցին «Ի Վերին Երուսաղէմ» յուզիչ չարականը իրենց դաշն ձայներով, յուզելով բոլոր ներկաները։

ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԷՆ ՆԵՐՍ

Յետոյ Ս. Պատրիարք Հայրը Հիւանդանոցի ներքին դրան առջեւ կանգնած, դարձաւ խռնուած ժողովուրդին և ջերմագին մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար, որուն շնորհիւ, ըսաւ, ամէն առիթներու մէջ, խաղաղութեամբ և անդորրութեամբ կը տօնենք մեր եկեղեցական բոլոր հանդէսները։

Ժողովուրդը ամէններով և կեցցէներով մասնակցեցաւ։

Յետոյ Ն. Սրբազնութիւնը իր պատարագի զգեստներով և միեւնոյն թափօրին հանդիսաւորութիւնովը պատեցաւ Հիւանդանոցին բոլոր յարկերը, տարնց և կանանց՝ ջերմեռանդներու, ապուշներու բոլոր բաժինները, խոհանոցը ու մառանը, ուր Խաչանգիստ կատարուեցաւ և Աւետարաններ կարդացուեցան, ամէն մէկ տեղին պահանջումին համաձայն։

ՃԱՇԸ

Ժամը 6½ին բոլոր հրաւիրեալները Ս. Պատրիարք Հօր առաջնորդութեամբ հիւրանոցէն իջան պարտէզ և յետոյ գացին պարտէզին մէջ ուսանողներուն յատկացուած տաղաւարը որ ըստ սովորութեան սեղանատունի մը վերածուած էր։ Երկու կողմի վրայ և ճակատ՝ սեղանները յարդարուած էին պատչաճ skfonով մը և զանազան ազնդերներով։ Ս. Պատրիարք Հօր սեղանը զարդուած էր ծաղիկներով որուն ճակատը, դալար ճիւղերու մէջ՝ պարզուած էր Օսմ. դրօշը։ Բոլոր հրաւիրեալները՝ 200է աւելի՝ բազմեցան։ Ս. Պատրիարք Հօր աջ կողմը կը գտնուէին կրօն. ժողովոյ ատենապետ Տ. Գրիգորիս Արքպ., Տ. Գէորգ եպիսկ. Երէցեան, Տ. Ներսէս եպիսկ. Ասլանեան։ Իսկ ձախ կողմը կը գտնուէին Հոգաբարձութեան ատենապետ Վսեմ. Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, Գրիգոր էֆ. Ալեքսանդրեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Գրիգոր էֆ. Էվրէնեան, Տօքթ. Նազարեան պէյ։

Ներկայ էին նաեւ եկեղեցականներէն Տ. Տ. Մուշեղ, Բարգէն, Ներսէս, Վահան Պարտիզակցի, Վահան Յակոբեան, Տիրայր, Տաճատ, Եզրաս, Վարդան Վրդ.ները, Տ. Մկրեան Հայրը և ուրիշ քահանաներ։ Աշխարհականներէն՝ Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեան, Պատր. աւագ գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեան, Բարթող էֆ. Թէլեան, Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան, Նշան էֆ. Ղուկասեան, Ս. Յակոբայ Որբանոցի Խնամակալութեան անդամները, Բէրսթէճեան, Բանիկեան և Գորեան էֆէնտիները, Հիւանդանոցի բժշկական մարմինը, գրական դէմքեր, Մամլոյ ներկայացուցիչներ և.ն., և.ն.։

ՃԱՇԱՑՈՒՑԱԿ

Ապուր
Գեռնախնձորով միսի խորոված
Կանկառ ձեթով
Դդումով միս
Իմրիկ հնէվասի
Նարինջ

ԲԱԺԱԿԱՃԱՌԸՐԸ

Առաջին բաժակաճառը արտասանեց Ս. Պատրիարք Հայրը որ յետնկայս հետեւեալ կերպով խօսեցաւ։

«Արդէն եկեղեցիին մէջ եւ Հիւանդանոցի դրան առջեւ երախտագիտութեամբ յիշեցինք մեր Վեհ. Կայսեր անունը։ Այս հաստատութիւնը որ սկիզբէն ի վեր վայելած է Օսմ. Գահուն բարձր հովանին, աւելի եւս շնորհներ վայելած է Ն. Կ. Վեհափառութեան Սուլթան Ապտ-ուլ-Համիտ Խանի օրով, Որ իբր արժանաւոր յաջորդը Իր երջանկայիշատակ նախահայրերուն, հացի և մսի յաւելմամբ մեծագոյն բարերարը հանդիսացած է Հասստատութեանս։ Հետեւաբար մաղթենք որ Արքայից Արքան՝ Աստուած՝ տայ մեր Վեհապետին երկար կեանք և արեւշատութիւն որպէս զի վայելէնք ընդ երկար այն բարձր բարեհաճութիւնը որուն շնորհիւ Հայ ազգը կը պահպանէ իր եկեղեցին, դպրոցները ու բարենպատակ հաստատութիւնները։

Ուրեմն բաժակիս բարձրացնենք մեր սիրեցեալ Ինքնակալին թանկագին կենաց համար։

Ս. Պատրիարք Հօր այս բանախօսութիւնը ողջունուեցաւ օրհնաբանութեամբ։

Ս. Պատրիարք Հօր բաժակաճառէն ետք Պատրիարքարանի դիւանապետ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան թուրքերէն լեզուով բարեմաղթութիւն մը ըրաւ Վեհ. Կայսեր համար։

Գրիգորիս Արք.եպս. Յովհաննէսեան բաժակ առաջարկեց ընդհ. Հայոց Հայրապետին համար։ Տ. Մկրեան քհ. Կիլիկիոյ Աթոռին վրայ խօսելով բաժակ պարպեց Տ. Սահակ Կաթողիկոսին համար և կարողութիւն մաղթեց։ Յետոյ Տ. Ներսէս եպս. Ասլանեան, գովեստը ընելով Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին իբր ճշմարիտ եկեղեցական, արթուն հովիւ և նախանձախնդիր Հայ եկեղեցիին շահերուն, մաղթեց որ տարիներ բարդուին իր արդէն իսկ ծերունի տարիքին վրայ և Երուսաղէմի Աթոռը անխախտ պահպանուի մինչեւ վերջը։

Վսեմ. Պատրիկ էֆենտիի բաժակաճառը

Ընդհանուր սպասումի մը մէջ ոտք ելաւ Հոգաբարձութեան համարելի անդամապետը Վսեմ. Պատրիկ էֆէնտի, որ հետեւեալ սիրուն բացումով երկարօրէն խօսեցաւ Հիւանդանոցին մատակարարութեան և վիճակին վրայ։

«Անշուշտ յանդգնութիւն մը պիտի ըլլայ, այսքան պերճախօս ճառերէ ետք երբ ոտքի ելնէ ինձի պէս տկար մէկը խօսելու համար։ Հետեւորական ձեւերն ու շեշտերը արդէն իրենց տեղը ունէին քիչ մը առաջ, և երբ ես կ'ելլեմ, նախ պիտի խնդրեմ ձենէ որ ներողամիտ գտնուիք իմ գրաբարի ու բեմասացի թերութիւններուս. խօսքերէս աւելի հոգիս նայեցէք դուք։ (Ն. Վսեմութեան այս համեստ բացումը կրկնակի և բուռն ծափահարութիւններով և խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ։)

«Ս. Հայր.—Հոգաբարձութիւնս իրեն համար պատիւ մը կը համարի այն վստահութիւնը օրուն առարկան եղած է Վարչութեան կողմէ իրեն յանձնուելովը Հայ մեծագոյն բարեսիրական հաստատութեան վարչութիւնը։ Հետեւաբար, նախ և առաջ յանուն այն հազարէ աւելի պատսպարեալներուն, որոնք դեղ ու դարման կը գտնեն այս յարկին ներքեւ, իմ սրտագին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ անոնց փոխարէն, այս այցելութեան համար, որով կը պատուէք զանոնք։ Ոչ ոք կրնայ ուրանալ թէ մենք հաւուեստութեան գաղափարին կողմնակից ենք։ Ամէն տարի մեր տեղեկագիրները մատուցած ենք Վարչութեան, ինչպէս նաեւ հանրութեան՝ հրատարակելով զանոնք։ Անցեալ 1903 տարւոյն հաշուետուութիւնն ալ պատրաստուած է արդէն, որ մօտերս պիտի մատուցուի Պատ. Վարչութեան, յետոյ տրուելու համար հրատարակութեան։ Հոս ամփոփում մը կարծեմ յարմար պիտի ըլլար։

«1903 տարւոյն մէջ հասոյթ ունեցած է 1,656,773 ղրուշ և ծախք 1,460,835 ղրուշ։ Նախորդ տարիներուն հետ բաղդատմամբ անցեալ տարւոյն հասոյթը եղած է 2000 ոսկի աւելի և այս գոյացած է տիկին Շիշմանեանի կտակէն։ Մնացեալ մասը, մէկէն աւելցածը գացած գոյած է միւսը և փոխադարձաբար։ Հիւանդանոցին պէտքերը միշտ կը շատնան, միշտ կը պահանջեն։ Ներկայ պարագային մէջ ոչ ոք պիտի կրնար պահանջել որ 5 տարի առաջուան ծախքերը ըլլան։ Ծախքերը միշտ կ'աւելնան և մենք այս բանով երբեք դժգոհութեան առիթ մը չէ որ կուտանք։ Ընդհակառակը միշտ կը քաջալերուինք, միշտ աւելի կը նպաստաւորուինք։ Ս. Հայր. ձեր հրահանգովը, անցեալ չրջանին կազմեցինք Տիկնանց Խնամակալութիւն մը։ Այդ Տիկինները, իրենց յաճախակի այցելութեամբ կը հոգան, կը խնամեն, կը հասկնան կնոջական այն պէտքերը, որոնց վրայ չենք կրնար մենք այրերս լիակատար գաղափար ունենալ։ Պատրաստարեալները ամէն օր կ'աւելնան կ'ըսէի։ 1904 յունվար 1ին ունէինք 1020 պատսպարեալ և այսօր ունինք 1058։ 1903 չրջանին հիւանդանոց ընդունուած են 1869 հոգի, որոնց 258ը դժբաղդաբար մեռած են և 1581 հոգի իրենց բժշկութիւնը ստանալով այս յարկէն, մեկնած են աղօթելով իրենց բարերարներուն համար։ Հաստատութիւնս ունի 41 հատ ուսանող, որոնք կը յաճախեն պետական և այլ բարձրագոյն վարժարաններ և որոնց ամէն պէտքերը կը հոգացուին։ Կը մաղթեմ որ ատոնք ըլլան երկրին և հանրութեան պատուաբեր անհատներ։ Մենք մեր գործը առաջ կը տանինք, անտրտունջ, առանց յոգնութեան, քաջալերուած այն օժանդակութիւններէն որոնց կ'արժանանանք կեդր. Վարչութեան, մամուլին և հանրութեան կողմէ։ Հոս, չենք կրնար առանց յիշատակելու անցնիլ մեր Վեհ. Ինքնակալին այն շնորհը, որով կը հոգայուի հաստատութեանս ամէնէն մեծ պէտքը, օրական հացին ու միսին մեծ քանակութիւնը։

«Ս. Հայր, այս առթիւ անհրաժեշտ կը նկատեմ խօսիլ մեր հոգատարութեան յանձնուած և ժրաջան խնամակալութեան ձեռքով վարուող Որբանոցին վրայ։ Անցեալ տարեշրջանին անոր համար ծախսած ենք 90,000 ղրուշ։ Այս ծախսին քանակը 1899ին էր 71,000 ղրուշ. 1900ին 74,000, 901ին 78,000 և 902ին 89,000։ Հոն կան 172 մանչ և 105 աղջիկ պատսպարեալներ, որոնց բացի կրթութենէ կուսուցուինն նաև զանազան արուեստներ և ձեռարուեստներ, որպէս զի յետոյ դուրսը կարենան իրենց հացը ճարել կեանքի ասպարէզին մէջ։ Այս տարի ուսումնական ճիւղէն չրջանաւարտ ունինք 9 մանչ և 5 աղջիկ։ Արհեստանոցին ճիւղէն ունինք 20 չրջանաւարտ, որոնք միացնելով նախկիններուն, 78 հոգի կուսենանք արհեստաւոր չրջանաւարտներ, որոնք դուրսը իրենք զիրենք կ'ապրեցնեն։ Իսկ ներկայ 5 չրջանաւարտներուն հոգն ալ կը յանձնենք Կեդր. Վարչութեան և անոր պատկառելի նախագահին։ Հոս յանուն ընկերակիցներուս, խորին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ կրկին Որբանոցներու խնամակալ մարմնին, որ հակառակ բեռին ծանրութեան, յաջողութեամբ և անթերի կատարած է իրեն յանձնուած բարեսիրական գործը։ Շնորհակալութիւն բժշկական մարմնին որ այնքան մեծ խնամածութեամբ և գիտական նոր միջոցներով, կը դարմանէ բազմատեսակ ախտաժէտներն ու հիւանդները. իրենց չանքերուն ապացոյցը կը պարզուի երբ աչքէ անցընենք տարուէ տարի մահերու թիւին քիչնալը՝ համեմատաբար։ Մինչ ասկէց հինգ տարի առաջ մահերու թիւը հարիւրին 15½-16 էր. հիմա, այս տարի իջած է 13էն ալ քիչ մը վար։ Հետեւաբար շնորհակալութիւն նաև բժիշկներուն և միւս պաշտօնեաներուն։

«Շնորհակալութեան պարտք մըն ալ ունինք Մամուլին հանդէպ։ Հայ թերթերը, իրենց ամենօրեայ հրատարակութիւններով գրած, մղած են հասարակութիւնը որ միշտ նպաստէ, մի՛շտ ձեռնտու գտնուի։ Եւ իր այս քաջալերանքները ապարդիւն չեն մնար։ Ամէն վայր քիչ շատ իր պակասութիւնները, իր թերութիւնները կ'ունենայ. այս կողմէն ուրախ ենք որ Մամուլը միշտ ներողամիտ աչքով նայած է հաստատութեանս, և ամէն ատեն աշխատած է հաշտ պահել ժողովուրդը հանդէպ իր միակ բարեսիրական այս Յարկին։

«Յաւօք կը յիշեմ հոս տօքթ. Խորասանեան էֆ.ի կորուստը։ Հայազգի բժշկապետը, ամէն կերպով զօրաւոր աջակից մըն էր մեզի և իր խորհուրդներուն կարօտ էինք մենք միշտ։ Սակայն Նախախնամութեանը այնպէս կամեցաւ որ՝ ան բաժնուի մեզէ։ Ուրեմն օրհնենք իր յիշատակը գոչելով, «յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի»։

«Գնանք հիմա շնորհակալութեան խնդիրին։ Եթէ ես դուրսէն մեկը ըլլայի, պիտի ըսէի թէ ատոնք ինչ հոգաբարձուներ են որ կը չափեն, կը չափչփեն, բան մը ըրած չունին։ Բայց եթէ մօտէն գիտնայիք դժուարութիւնները, այդ խօսքերը չպիտի ըսէիք։ Նախ ծախքերուն մասն է. իրա՛ւ է թէ բարերարներ պատրաստ կան Գ. Թուի մը շինութեան ծախքը հոգալու, բայց յետոյ այդ աւելորդ բաժնին մատակարարութիւնը։ Պէտքերը կը շատնան, հոսանք կը կազմեն։ Սակայն, Հոգաբարձութիւնս խորհեցաւ, խորհրդակցեցաւ ու որոշեց թէ անհրաժեշտ է այդ նոր թեւը։ Յայտնիս դրած ենք Կեդր. Վարչութեան Ս. Նախագահին հզօր աջակցութեան, Վարչութեան ձեռնտուութեան, Մամուլին կոչին և հանրութեան բուխորտ ու պատրաստակամ օգնութեան, որով ամէն ակնկալութիւն ունինք որ պիտի կրնանք նաեւ ի գլուխ հանել այդ էական ձեռնարկը։ Ուրեմն բաժակս կը պարպեմ Կեդր. Վարչութեան և Ս. Պատրիարք Հօր կենացը։»

Վսեմ. Կիւլպէնկեան էֆ.ի այս գեղեցիկ բանախօսութիւնը հետաքրքրութեամբ և հաճոյքով ունկնդրուեցաւ և ծափերու մէջ աւարտեցաւ։

Երուսաղէմի Պատ. Փոխանորդ Տ. Գէորգ սրբազան, Ս. Գիրքէն «Պողոս տնկեաց, Ապողոս ջրեաց և Աստուած աճեցոյց» խօսքը առնելով յիշեց բոլոր բարերարները, սատարողները, Պէշճեան ամիրայէն մինչեւ յետին նուիրատուն։ Ն. Սրբազնութիւն ամենուն ալ ննջեցեալց հոգւոց հանգիստ և կենդանեաց երկար կեանք մաղթեց։

Ուսուցչապետ Պէրպէրեան էֆ. խօսք առնելով ի վեր հանեց Հայ ժողովուրդին խնամքն ու հոգածութիւնը հանդէպ Հիւանդանոցին, զոր կը յիշեն իր ընտանեկան ամէն ուրախ և տխուր պարագաներուն առթիւ իսկ։ Գթութեան այս մեծ յարկին հանդէպ նպաստելու համերաշխ ոգին, ըսաւ, արդարեւ շնորհաւորելի է։ Կը մաղթեմ որ այս աղքատասիրական և եկեղեցասիրական համերաշխ ոգին մընայ միշտ, որով ունենանք աւելի դպրոցներ, այնտեղերը ուր կրթութիւնը իր լոյսը չէ տարածած, եկեղեցիներ՝ աւելի պայծառ և այսօրինակ գթասիրական հաստատութիւններ աւելի բազմաթիւ։ Հետեւաբար արժան է որ բաժակիս պարպենք բարեսէր հասարակութեան կենացը և բարեսիրական զգայմանց զարգացմանը։

Բարթող էֆ. Թէլեան ոտքի ելլելով յայտարարեց թէ Կեդր. Վարչութեան ատենապետ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, անձնապէս սկար ըլլալով, նամակով մը յանձնարարած էր իրեն, թարգման կանդնիլ Վարչութեան այն համարմանը զոր կը տածէ հանդէպ Հիւանդանոցի բանիրուն, գործունեայ և ձեռնհաս Հոգաբարձութեան։ Թէլեան էֆ. վեր հանելով Հոգաբարձութեան ջանքերը բաժակ պարպեց անոր կենաց։

Յետոյ, մեր Համակրելի աշխատակից Թէոդիկ, գրական բացատրութիւններով և գեղեցիկ բառերով կարճ բաժակաճառ մը արտասանեց Մամուլին կենաց։

Ս. Պատրիարք Հայրը վերջաբանը կատարեց։ Երգիծական ոճով մը խօսեցաւ աչին ձախին քարեր նետելով, և յայտնեց որ Հիւանդանոցի հանդէպ պէտք չէ լաւատեսութեամբ վարուիլ. ան միշտ պէտք ունի, յաւէտ պէտք ունի, և ամէն վայրկեան պէտք է նպաստենք, պէտք է օգնութեան հասնինք անոր։

Ն. Սրբազնութիւն յետոյ անկատ անկատ շնորհակալութիւն յայտնեց հոգաբարձութեան անդամներուն, Վսեմ. Պարիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի, Գրիգոր էֆ. Ալեքսանդրի, Տիգրան էֆ. Մանուկեանի, Գրիգոր էֆ. Էվրէնեանի և Տօքթ. Նազարեան պէյի։

Սեղանը աւարտեցաւ միահամուռ Հայրմարով մը, որմէ ետք Ս. Պատրիարք Հայրը հիւրանոց ելլելով պահ մը հանգիստ առաւ հանդիսականներուն հետ։

Ս. ՅԱԿՈԲԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԸ ԵՒ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Ն. Սրբազնութիւնը յետոյ եկեղեցականներու և աշխարհականներու առաջնորդութեամբ ուղղուեցաւ Ս. Յակոբայ Որբանոցը, որուն պարտէզին մէջ հաւաքուած էին արհեստանոց-վարժարանին աշակերտները, աղջկանց որբանոցին սանուհիները իրենց ուսուցչական մարմիններով։ Ս. Պատրիարք Հօր մուտքը ողջունուեցաւ միաձայն երգուած «Հայր Մեր»ով մը, ու հանդէսը սկսաւ Համիտիէ Մառշով։ Յետոյ Խնամակալութեան անդամներէն Լիւտֆ էֆ. Բանիկեան կարդաց հետեւեալ երկարաշունչ տեղեկագիրը.—

Անցեալ տարուան չրջանաւարտներէն ինը ուսանողներ Չրջանաւարտից քննիչ յանձնաժողովին յաջող քննութեամբ ստացան իրենց վկայականները. 4ը յանձնուեցան իրենց ծնողաց, երկուքը Հիւանդանոցի դեղարանը կը պաշտօնավարեն եւ մէկը կը յաճախէ Գեղարուեստից վարժարանը։ Իսկ արհեստից 18 չրջանաւարտներէն 8ը իրենց ծննդավայրը դարձած են և 10ը անմիջապէս գործի սկսած են դուրսը ու կը շարունակեն իրենց արհեստը՝ սովրելու և շահելու կրկին առաւելութեամբ։

Նախակրթարանի աշակերտք իրենց ուսումնական աշխատութիւններէն եւ զբաղումներէն զատ՝ ըստ կանոնի, ամենդհատ եւ կանոնաւոր կերպիւ պարապեցան ձեռական աշխատութեանց, օրական մէյ մէկ ժամ հետեւելով Որբանոցիս մէջ հաստատուած արհեստներու այս կամ այն ճիւղին։

Աշակերտուհիք եւս շարունակեցին իրենց ձեռական աշխատութիւններն ամէն օր կէսօրէն առաջ ուսմամբ, իսկ կէսօրէն ետքն ալ միայն ասեղնագործութեամբ պարապելով։

Գահանայի մը պէտք կայ Ս. Յակոբայ մատրանս համար, որուն ամենօրեայ եկեղեցական պաշտամունք կատարուին ի ներկայութեան մեր անոք աղաքներուն կամ գոնէ կիրակի օրերը Ս. Պատարագ մատուցուի։

Ներկայ 1903—1904 դպրոցական տարեշրջանն աւարտելու մօտ կը ներկայացնենք ինը չրջանաւարտ պատանիներ՝ որք են

1. Պ. Յովսէփ Աւետիսեան Քիլիս
2. Պ. Շահնազար Էօքսիւզեան Շ.Գ.Հար.
3. Պ. Միքայէլ Տ. Սահակեան Կ.Պոլիս
4. Պ. Բրիստափոր Բօթօեան Բղի
5. Պ. Յակոբ Կորեկեան Բղի
6. Պ. Արտաշէս Պողոսեան Շ.Գ.Հար.
7. Պ. Կիրակոս Կարապետեան Քիլիս
8. Պ. Օնիկ Յակոբեան Պարտիզակ
9. Պ. Վահրամ Բագրեւանդեան Վան

Զորս արդի Պատ. Հոգաբարձութեան արդիւնաւոր չրջանին մէջ չորրորդ անգամ ըլլալով՝ պարբերաբար Որբանոցս կ'ընծայէ Ազգին։

Աղջկանց Որբանոցի գոյութենէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով՝ 5 աշակերտուհիներ եւս իբր չրջանաւարտ կ'ընծայուին՝ որոնք են

1. Օր.Սաթենիկ Մեսրոպեան Վանցի
2. Օր.Աղնիւ » »
3. Օր.Մարիամ Կրպտ.եան Շագչագցի
4. Օր.Լիւսիա Համամճեան Կ.Պոլսեցի
5. Օր.Կատարինէ Քիւլհանճեան Ակնեցի

Աղջկանց Որբանոցի դպրոցական կազմակերպութիւնը դեռ չատ նոր գործ մըն է. արդի Պատ. Հոգաբարձութեան ջանքերովը ի գլուխ հանուած։

Երբ կը խօսինք աղջկանց որբանոցի մասին, սրտի ամենամեծ կսկիծ ու թախիծով կը մտածենք թէ ի բնէ զգայուն սեռէ այս դեռատիները նետած ենք պարզապէս ծեր, յիմար կանանց մէջ, որոնց սխրաղդեցիկ տեսարաններէն ու ձայներէն վայրկեան մը իսկ զերծ չեն ո՛չ ցորեկ և գիշեր, ո՛չ դասի և ոչ ալ զբօսանքի ատեն։ այս ամէն պահերուն՝ աչքի առջեւ ունին այդ ցաւագարները։

Թախանձագին կը խնդրենք, Սրբազան Հայր, դարման տանիլ այս ահռելի վիճակին և ազատել այդ հէգ որբերը. իցէ՞ թէ յառաջիկայ չրջանին բաղդ ունենայինք լուծուած տեսնելու այս յոյժ կենսական խնդիրը։

Տարեշրջանիս վերջին ութն ամիսներու մէջ ընդունուած են 40 աշակերտ և աշակերտուհի, մեկնած են 23 մանչ և չորս աղջկունք. իսկ ներկայիս թիւն է 80 աղջիկ և 215 մանչ, ընդամէնը 295 աշակերտ և աշակերտուհի։

Ուրախութեամբ կը յայտնենք թէ երկսեռ որբանոցին առողջական ընդհանուր վիճակը տարւոյս բոլոր տեւողութեան մէջ գոհացուցիչ եղաւ։ Բժշկական և առողջապահական խնամք և զգուշութիւններ անդուլ անդադար ի գործ դրուեցան, ըստ հրահանգի որբանոցիս մասնաւոր բժիշկ Տօքթ. Նահապետեան էֆ.ի, որու շաբաթն երեք անգամ այցելութիւնն կ'ընդունին որբուհիներն ու որբերն և որուն մեր անկեղծ շնորհակալութիւնը կը յայտնենք։ Հիւանդացան 39 աղջկունք և 44 մանչեր, որոնք անմիջական խնամքներու շնորհիւ դարմանուած են։

Գալով արհեստանոցի աշակերտներուն, անոնք եթէ ինչ ինչ թերութիւններ ունին և արուեստանոցի արտադրութիւններն ալ եթէ կատարելագործեալ չեն, պատճառը սա է որ բոլորովին գործնական կեանքէ մեկուսացած արհեստին զուտ գիտական մասը կը սովրին, մինչդեռ չուկայի աշակերտ մը ամէն օր չիմանի մէջ ըլլալով՝ թէ՛ գնումի թէ՛ վաճառումի հարիւրաւոր մանրամասնութիւններուն հետ, անզգալաբար կը սովրի արհեստին թէ՛ առևտրական և թէ գիտական մասը, և արտադրած գործերն ալ նոյն համեմատութեամբ կատարելութիւն կրնան։

Դուրսը խանութի մը բանալու խնդիրը եւս մինչեւ Խնամակալութեան առաջիկայ եղած է. սակայն տարեկան 150 ոսկւոյ անխուսափելի ծախք մը, միւս կողմէ ինչպէս մեր հաշուեկշռէն կը տեսնուի, 1300 ոսկիի արտադրութեանց դրեթէ 1100 ոսկին արդէն չատ դիւրութեամբ ծախսուելուն՝ անհրաժեշտ չի նկատուիր առ այժմ իրագործել այդ պէտքը։

Կարծենք թէ ժողովուրդը չատ անգամ մեր արհեստանոցի նպատակը կը չփոթէ լոկ չահու համար հաստատուած արհեստանոցի հետ. առաջնոյն նպատակն է միայն պատեհութիւն տալ տղայոց արհեստ սովրելու, պարզապէս դասընթացք մըն է այն, առանց սակայն շահը անտես ընելու, ինչպէս են մեր արհեստանոցները։

Տարւոյս մէջ հարկ համարեցինք դադրեցնել ոստայնանկութեան արհեստանոցի գործառնութիւնքն որ ինկած գործ մըն է և ամէնէն յամառ աշխատողի մը համար հազիւ օրապահիկ մը կ'ապահովէ և հաստատեցինք թիթեղագործութեան բազմաճիւղ արհեստը, կարող վարպետի մը հսկողութեան տակ, որով պիտի աշխատինք հետզհետէ մուծանել շահաւոր և ապագայ խոստացող բոլոր ճիւղերը։

Այս արհեստին սկսած են հետեւիլ ոստայնանկի աշակերտներէն, թուով 4, որոնց վրայ ընդհուպ պիտի աւելնան ուրիշներ եւս. ուրախալի է այժմէն իսկ տեսնել իրենց աշխատութեանց փոքրիկ արդիւնքները և կը յուսանք որ մէկ տարի վերջը պիտի ունենանք բաւական թուով աշակերտներ, վարժ՝ այս յոյժ կարի գործնական և օգտակար արհեստին աշխատութեանց։

Միւս արհեստներն են կօշկակարութիւն, դերձակութիւն, աթոռագործութիւն և կահագործութիւն։ Կօշկակարութիւնը սկսած է 1899ին. ցարդ հետեւած են 50 աշակերտ, որոնց 21ը չրջանաւարտ եղած են, 12ը առանց չրջանաւարտ ըլլալու մեկնած են, իսկ 17ը ցայսօր կը շարունակեն աշխատիլ։ և այս տարուան արտադրութեանց գումարն է 81,622 ղրուշ։

Դերձակութեան արհեստարանը հաստատուած է 1900ին։ Հետեւած են այս արհեստին 17 աշակերտներ որոնց 11ը չրջանաւարտ եղած են, 2ը առանց չրջանաւարտ ըլլալու մեկնած են, իսկ 4ը կ'աշխատին ցարդ։ Այս չրջանիս մէջ կոչուեցաւ կարող վարպետ մը որ աւելի խնամով և տեսականօրէն պիտի կրնայ բացատրել և ուսուցանել աշակերտաց արհեստը իր ամէն նորութիւններով և նրբութիւններով, որքան կը ներին տեղն ու պատեհութիւնները։

Աթոռագործի արհեստարանը 1900ին հաստատուած՝ ունեցած է 22 աշակերտներ, որոնց 7ը չրջանաւարտ, 6ը առանց չրջանը աւարտելու մեկնած են, իսկ 9ը կը շարունակեն իրենց աշխատութիւնները։

Այս արհեստարանին մէջ կը չինուին պարզ և եւրոպական հիւսուածքով աթոռներ, որք կը ծախսուին և կը սպառին այնքան չուտ օրէսի կը չինուին. մտադրած ենք նորութիւններ մտցնել արհեստին այս ճիւղին մէջ և սովորական աթոռներէ զատ պատրաստել նաև սալօնի մէջ գործածութեան յարմար թիկնաթոռներ և քանաթէներ, գործակցութեամբ՝ կահագործարանի քանդակագործ վարպետին։

Կահագործութեան արհեստարանին մէջ՝ որ բացուած է 1901ին, հաստատուած են նաև քանդակագործութիւն, փորագրութիւն, ճախարակագործութիւն, երկու կարող և արուեստագէտ վարպետներու առաջնորդութեամբ. հետեւած են ցարդ այս արհեստներուն 23 աշակերտներ, որոնցմէ 5ը չրջանաւարտ եղած են, 6ն առանց չրջանաւարտ ըլլալու մեկնած են, իսկ մնացեալ 12ը կ'աշխատին ցայսօր։

Այս արհեստարանին արտադրութիւններէն կարեւոր մաս մը փոխադրուեցան վերջերս Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն չրջափակին մէջ, նոյն եկեղեցւոյ Պատ. Խնամակալութեան հաւանութեամբ մեր տրամադրութեան տակ դրուած սրբան մը որ կը ծառայէ իբրեւ մթերանոց կահագործական արտադրութեանց. բայց կը ցաւինք ըսելու որ գնահատումէ զատ ուրիշ արդիւնք չտեսանք։

Հինգ արհեստարանաց մէջ սկիզբէն ցայսօր աշխատող աշակերտաց թիւն յանգած է 129ի, որոնցմէ 50ը չրջանաւարտ եղած են, 34ն առանց չրջանաւարտ ըլլալու մեկնած են, իսկ 45ը կը շարունակեն իրենց աշխատութիւնները։

Ներկայ չրջանիս եւս բարեբաղդութիւն ունինք ներկայացնել 20 արհեստաւոր աշակերտներ՝ որոնք են

8 ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ

1. Մարտիրոս Մանուկեան Խարբերդցի
2. Պետրոս Անուշեան »
3. Ռուբէն Աստուրեան Հիւսնիմանսուր
4. Պողոս Յովհաննէսեան Կեսարացի
5. Սեդրաք Յովակիմեան Ատրազարցի
6. Միքայէլ Յովհաննէսեան Ակնցի
7. Վահրամ Ռուբէնեան Ազաւլցի
8. Յակոբ Կարապետեան Կ. Պոլսեցի

2 ԴԵՐՁԱԿՆԵՐ

1. Ստեփան Գէորգեան Մալաթիացի
2. Մկրտիչ Մանուկեան Երիզացի

3 ԱԹՈՌԱԳՈՐԾՆԵՐ

1. Քրիստափոր Թալշեան Տրապզոնցի
2. Արտաշէս Պօտուրեան Պարտիզակցի
3. Գաբրիէլ Դարեգինեան Սկիւտարցի

7 ԿԱՀԱԳՈՐԾ, ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾ ԵՒ ՃԱԽԱՐԱԿԱԳՈՐԾ

1. Սահակ Գրիգորեան Եալովացի
2. Ստեփան Ներսէսեան Նիկոմիդացի
3. Սիմոն Եսայեան Տրապզոնցի
4. Յակոբ Սարգիսեան Եալովացի
5. Նշան Առաքելեան Խարբերդցի
6. Մասիս Թարաքճեան »
7. Կարապետ Աստուրեան Կ. Պոլսեցի

Այս չրջանաւարտներուն իրենց չաբթավճարներէն գոյացած վճարելի թոշակի գումարն է 3560 ղրշ.։

Տեղեկագիրը աւարտեցաւ բոլոր սատարողներուն չնորհակալութիւն յայտնուելով։

Յետոյ երգեր երգուեցան և այս տարուան չրջանաւարտներէն Օր. Սամ Թենիկ Մեսրոպեան ուղերձ մը կարդաց։ Արհեստի չրջանաւարտներուն կողմէ ուսանող մը գրաւոր բանախօսութեամբ մը յայտնեց թէ իրենց չահէն 5 օսմ. ոսկի կը նուիրեն կարօտ ուսանողներու համար։ Քանդակագործութեան ուսանողները Ս. Պատրիարք Հօր նուիրեցին իր մեծադիր պատկերը գեղակերտ չրջանակով մը։ Ն. Սրբազնութիւն խրախուսական բառերով վերջ տուաւ հանդէսին։

×

Երեկուան հանդէսին առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղան Ազգ. Հիւանդանոցին։

Ս. Պատրիարք Հայր	1080	ղրշ.
Տ. Գրիգորիս Ա. եպս.	120	»
Տ. Հմայեակ Ա. եպս.	108	»
Տ. Գէորգ եպս.	216	»
Տ. Ներսէս եպս.	40	»
Տ. Մկրտիչ եպս.	54	»
Տ. Մկրեան քհնյ.	60	»
Տ. Վահան Վրդ.Յակոբեան	30	»
Կիւլպէնկեան եղբարք	1080	»
Ս. Կիւլպէնկեան որդիք	1080	»
Բարթող էֆ. Թէլեան	108	»
Գումար	3976	ղրշ.

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ Կիւրակի, Դեր. Տ. Մկրտիչ Արքեպիսկ. Վեհապետեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Մագրիգիւղի եկեղեցւոյն մէջ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարէ. Գիւղին նախորդ Երաժշտապետ հանգուցեալ Միքայէլ Քէրէսթէճեանի համար։

Պարզ Խօսքեր

ՕՐԱԿԱՆ ԶԲՕՒՄ

Արհեստաւոր մը, շատ պարզ խօսքերով, պատմեց այնպիսի իրողութիւն մը որ բարդ հանգամանք մը կը ներկայացնէ մեր ուսուցիչներուն տեսակէտի ըմբռնումին տեսակէտով։ Այս արհեստաւորը հազիւ օրապահիկ մը կը շահի և չի կրնար վարժարան դնել իր զաւակը, ամսական գումար մը վճարելով։ Հայրական հպարտութիւնը նախ չի թողուր որ Հոգաբարձութեան մը դիմում ընէ, աղաչէ, պաղատի, իր զաւակը ձրի ընդունել տալու համար։ Բայց միւս կողմէ զաւակը կը մեծնայ, ուսում կը պահանջէ։ Հայրական հրպարտութիւնն և որդեկան սէրը կը պայքարին իրարու հետ և վերջապէս կը յաղթանակէ զաւակի սէրը։ Հայրը կ'որոշէ բարեսիրտ անձի մը միջնորդութեան դիմել վարժարանի տեսչի մը քով բարեխօսելու համար, և իր բախտէն կը գանէ ուսուցիչ մը որ ամէն փափաք գոհացնելու տրամադրութիւն ունի։ Հօրը խնդիրքն անմիջապէս կ'ընդունուի և աղան վարժարան կը դրուի ձրիապէս։ Բայց խնդիրն հոս չի լմնար, գէթ ուսուցչին համար, որ կ'սկսի մագոգ բանիլ արհեստաւորին խանութը, և իրեն պէտք եղած գնումները կը կատարէ... առանց դրամի։ Արհեստաւորն օրին մէկը հաշիւի կը նստի և կը տեսնէ որ իր զաւակին կրթութեան համար բաւական ստակ տուած է... ակամայ, և աղան ալ, վարժարանին մէջ, ձրի կրթութիւն առնողի ամսիթը կրած է։ Աւասիկ «փոխան ձրիի» դրութիւն մը, որ շատ պայծառ դալափար մը կուտայ մեր ուսուցիչներէն ումանց տեսչական ըմբռնումին վրայ։

ՍԻՄԷՈՆ ԾԵՐՈՒՆԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՀԱԲՈՆԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒՄ ՅԱՐԱՏԵՒ

ԶԱՐԸ ԵՒ ԻՐ ԶՕՐՔԵՐԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերեն։ Դէպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ծարունակաբար։)

Հաբոնական բանակին հետ գտնուող Սրանցարի մասնաւոր թղթակցին։

ԱՆԹՈՒՆԿ, *Մայիս* 5. — Ռուսական դիրք մը բռնեցին Ռիւ-Լիէն-Զէնկէն 28 մղոն հեռի Բաօ-Լիմ-Էօն, Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկի ճամբուն վրայ։ Բլուրները բռնած են գիւղին հիւսիսային և հարաւային կողմը, հողապատնէշներ չիներ են, և կ'երեւի թէ թնդանօթ ալ ունին։ Կը սպասուի որ կենան հոն և ընդդիմութիւն ընեն։

Երէկ ռուսական դիրքը խուզարկող Հաբոնցի պահակներ կը տեղեկագրեն թէ այդ դիրքը բռնող զօրքերը անոնք են որոնք կռուեցան անցեալ կիրակի օր և թէ Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկէն բաղմաթիւ օգնականներ ալ եկած են։ Երկիրը լեռնային է, և թշնամին կողերը պատսպանուած են գրեթէ անմատչելի բլուրներով։

Բաօ-Լիմ-Էօնի և հարաւի կողմէն ծովուն մէջտեղ Ռուս լեռ, կամ Այքամա գետին և հիւսիսէն ալ Բաօ-Լիմ-Էօնի միջեւ։

Բնիկները լուր կը բերեն թէ երկու ռուսական գունդեր Համաթանէ դէպի արեւելք քաշուելով, զիրար Հաբոնցի կարծեցին և կրակ ըրին իրարու վրայ, կորսնցնելով 110 սպանեալ և 70 վիրաւոր։

Սպաներու Հաբոնցի պահակախումբ մը, երբ Մայիս 3ին Թանկ-Բաօ-Զիէնի մօտերը խուզարկութիւն կը կատարէր, տեսաւ քանի մը Խազախներ ձիերէն վար իջած, և փորձեց խրտչեցնել անոնց ձիերը։ Բայց Խազախները յուսահատական ընդդիմութիւն մը ըրին, և աղատեցան։ Երկու զինեալ Հաբոնցիներ, որոնք Խազախներուն հետ էին, և գերի բռնուեցան, կրակ ըրին իրենց քիչ մը առաջուան բարեկամներուն վրայ, երբ անոնք կը քաշուէին։

Հաբոնական Զօրաբաժին մը կը տեղեկագրէ թէ ինք միայն 1300 Ռուս թաղեց կիրակիի ճակատամարտէն վերջ, Հաբոնցիք մեռելները կողոպտեցին, և այսպիսի գայթակղութեան մը կրկնութիւնը արգիլելու նպատակաւ Հաբոնական իշխանութիւնք պահակներ հաստատեցին, և յանցաւորները բռնողներուն վարձք խոստացան։ 70 հոգի բռնուեցան և պատժուեցան։

ԹՈՔԻՕ, *Մայիս* 15. — Հաբոնական Փոխառութեան Նիւ Եորքի և Լոնտոնի մէջ գտած ջերմ ընդունելութիւնը մեծ գոհունակութիւն պատճառեց հոս։ Ասիկա կը ցուցնէ թէ, կ'ըսեն, Հաբոն ի վիճակի է միշտ ուզածին չափ դրամ գտնելու անգլիական և ամերիկեան հրապարակներէն, այսինքն նշան մըն է սեղմանուորական երրեակ Զինակցութեան մը։

Բէքինի Հաբոնական դեսպանը կրկին խնդրեց Զինու կառավարութենէն իր ջանքերը կրկնապատկել չէղոքութիւնը պահպանելու համար և ներքին բարեկարգութիւնը ամրապնդելու համար։

Հաբոնցիք գրաւեցին Սինեէնչօնկը՝ Բայքինկի ճամբուն վրայ, և հիմա Հայ Զէնկի վրայ կը յառաջանան։ Ռուս զինուորները պարպեցին Էնկքօուն, բայց քաղաքային ռուս պաշտօնէութիւնը դեռ մեկնած չէ։

Ռուսք պարպեցին Բաս.Բան-Ցէն և Սինմինթինկը, և հիմա այդ քաղաքները կը պահեն 800 Զինացիք։ 500 Ռուսք կը մնան Թարինքօ՝ Բաօ-Բան-Ցէի արեւելեան կողմը, 200 Ռուս ԲալիէնՌուի և Թիէն-Զուան-Թայի միջեւ, և 600 ձիաւոր և 400 հետեւակ ալ Թալիէն-Թայի հիւսիսային կողմը։

Եաւանչիկայ փոխարքան շաբաթ օր ազդարարութեամբ մը իմացուց Զիլիի չինացի կառավարիչներուն որ բարեկարգութեան պահպանումին հոգ տանին, միսիոնարները պաշտպանեն, և վրանին պատասխանատուութիւն չհրաւիրեն։

Ամերիկեան Նիւ Օրլեանս յաջաննաբ Զիֆու ժամանեց և հրահանգի կը սպասէ։

ԲԷԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, *Մայիս* 15.—Ի վիճակի եմ ծանուցանելու թէ Բորթ Արթուրի մէջ 8000 զօրքի համար միայն հինգ ամսուան պաշար կայ։ Բայց այս պահուս նոյն բերդին մէջ 20000 հոգիէն աւելի կայ։

Եալուի վերջին ճակատամարտերուն մասնակցող բոլոր պարզ զինուորները, որոնք գիւղացի էին, ռուս կառավարութեան կողմէ կրաժանիճի կամ ռուս քաղաքացիի աստիճանին բարձրացան։ Զօր. Քուրոքաթքինի մէկ հրամանագիրը կարդացուեցաւ բոլոր զինուորներուն, յայտարարող որ եթէ Աստուծոյ շնորհիւ օր մը կարող ըլլան իրենց տուները դառնալ, կարող են իրենց ընտանիքներուն աւետել իրենց այս աստիճանին բարձրացումը։ Կը յայտարարէ նաեւ թէ այս շնորհին արժանացան որովհետեւ քաջաբար մարտնչեցան, իրենցմէ վեց անգամ չատոր թշնամի մը դէմ։

Մուքտէնէ կը ծանուցուի թէ Բաւլանթիէնի, Վաֆանթիէնի, և Վաֆանկոյի կայարանները գրաւեցան, և Հաբոնցիք երկաթուղիին գիծը օգը հանած են Բուլանթիէնէ հինգ վերստ դէպ ի հարաւ։ Հաբոնական մարտանաւեր տեսնուեցան Բորթ Ատամի բացերը և Հաբոնցի լրտեսներ ալ Սիուեէնի մէջ։

Բունկուզներու ստուար յեղուզակումը մը կը գտնուի Շանքայ, և քանի մը Ռուսներ ալ ապաննուեցան Զինացիներէն։

Հոս ժողովուրդը ա'յնպէս կը հաւատայ որ քիչ առնէն ամէն խնդիր պիտի լուծուի Լիաօեանկի ճակատամարտին շնորհիւ, երբ Ռուսք անպատճառ պիտի յաղթեն։ Պատերազմին առաջին իրական դէպքը այդ ճակատամարտը պիտի նկատուի։

ՏԱՆԻՆԻ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒՄԸ

Զիֆուէ կը հեռագրեն.— «Մովսկալ Քաթաօկոյի Նաւատորմիղը, Հաբոնական Երրորդ Նուաստորմիղը, սկսաւ այս առաւօտ ոսոկալի կերպով ռմբակոծել Տալնին, և ցամաքի բերդերը չուտով լռեցին։ Քիչ վերջը ռուս զինուորներ տեսնուեցան դարձեալ մտեր, բայց ռումբերով եւ մզուեցան իրենց դիրքերէն։ Այն ատեն Հաբոնցի զինուորներ ցամաք ելան իրենց մարտանաւերուն պաշտպանութեան ներքեւ, և միացեալ յարձակում մը կազմակերպուեցաւ քաղաքին վրայ։ Բազաքը հիմայ Հաբոնցիներուն ձեռքն է։ Երբ այս առաւօտ Շիքակոյի Տէրլի Նիւզի լրտեսը նաւը Տալնի բացերը հասաւ, ծանր ռմբակոծութիւնը կը կատարուէր արդէն։ Որքան որ կարելի եղաւ ստուգել, Եաֆուսօ և ուրիշ չորս Հաբոնական յաջանաւեր, մէկ թնդանօթանաւ և մէկ զրահաւոր արշալոյսէն քիչ վերջը նաւահանգիստ մտան, և խիստ կրակ մը սկսան, որ տակաւին կը շարունակուէր կէս օրին։ Հաշիւ եղած է որ 20,000 Հաբոնցիք քաղաքը կը պաշարեն։

«Երէկ Բիցէվոյի ցամաքին վրայ ի գլուխ ելաւ Հաբոնական երկրորդ զօրաբանակին ամբողջին ցամաք ելնելու գործողութիւնը, եւ հիմա Լիաօթունկ թերակղզին մէջ 50,000 Հաբոնցի զինուոր կայ։ Տալնի գտնուող ռուս զօրքերը ցամաքէն Բորթ Արթուր գացեր են պահակազօրաց թիւը աւելցնելու»։

ԲԷԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, *Մայիս* 15.— Մովսկալ Ալեքսեվ հետեւեալ հեռագիրը ղրկեց Զարին.—

«Խոնարհաբար կը ծանուցանեմ Ձեր Վեհափառութեան թէ այսօր ընդունեցի Բորթ Արթուրի մէջ Մայիս 6էն մինչեւ 12 անցած դարձածներուն վերայ ծովակալ Վիթկէրթի տեղեկագիրը։ զոր ծովակալը Թաչիչօի կայարանէն յատուկ թղթատարներու միջոցաւ ճամբայ հաներ է թշնամիին կողմէ հաղորդակցութեանց երկրորդ խզումին իրիկունը։

«Թշնամիին նաւախումբը որ կը բաղկանար զրահաւորներէ, յածանաւերէ և Թորփիլանաւերէ, մայիս 6էն երեւցաւ Բորթ Արթուրի բացերը, և պաշարումը կը շարունակէ առանց գործողութիւններու միջամուխ ըլլալու։

«Նիուչուանկի երկաթուղին մինչեւ 17 մղոն տեղ խզուած է։ Բորթ Արթուրի թղթատարը հազիւ 36 ժամէն կրնայ Նիուչուանկ հասնիլ»։

Զօրավար Խարքէվիչ հետեւեալը կը հեռագրէ.—

«1000 Հաբոնցի հետեւակ և երկու գումարտակ ձիաւոր մայիս 12ին յառաջացան դէպ ի Բուլանթիէնի կայարանը, ուր ընտրեցին երկաթեայ գծին։ Գիւղերը Հաբոնական ցոլացուցիչ լոյսեր Աատմս Մոցին մէջէն կը լուսաւորէին Բուլանթիէնը։

«Զինացի աւազակախումբեր սկսան նեղութիւն պատճառել մեզի։»

Զօրավար Սախարով ալ հետեւեալը կը հեռագրէ.—

«Թշնամիին յառաջապահ գունդերը մայիս 12ին հասան մինչեւ Թուինցօն, Ցէնկ-Հուանկ-Զէնկի և Լիաօեանկի միջեւ։ Մեր երկու գումարտակ Խազախները ետ քաշուեցան, և լուր բերին թէ Հաբոնցիք բազմաթիւ թնդանօթներով կը յառաջանան»։

Վեհ. Զարին ուղեւորութեան կ'ընկերանան Մայր կայսրուհին, պատերազմական նախարար զօրավար Զաքարով, և ուրիշ կայսերական թիկնապահներ։ Զարին բացակայութիւնը տասը օր պիտի տեւէ, և նպատակն է ողջերթ մաղթել Մ. Արեւելք մեկնող զօրքերուն։ Մեծաքանակ պաշարման թնդանօթ և յարակից ռազմամթերքներ Մ. Արեւելք ղրկուեցան։

Պատերազմի վայրերէն կը հեռագրուի թէ տեսակ մը հիւանդութիւն ճարակեր է այն զինուորներուն մէջ, որոնք չինական տուներուն մէջ կը ընակին։ Ասիկա ցաղդ անծանօթ հիւանդութիւն մըն է, որուն զէլօնիա չուսա անունը կը տրուի, այսինքն կանանչ ժանտախտ։ Վերջերս այդ հիւանդութենէն վարակուեր են 17 հոգի և 5ը արդէն մեռեր են։ Զինացիք կ'ըսեն թէ մինչեւ հիմա ասանկ հիւանդութիւն տեսած չէին։ Բռնուողը յանկարծ կարճատես կ'ըլլայ, շատ կը քրտնի, և իր մարմինը կանանչ բիծերով կը ծածկուի։ Նախապաշարեալ զինուորները կը կարծեն թէ Հաբոնցի սատանային գործն է ասիկա։

Մեծահարուստ Ռուս մը, նախկին նաւային սպայ կոմս Սթրօկոմով 1 միլիոն 500000 ռուպլ նուէր ըրաւ մարտանաւ մը չինելու համար։

Կ'ըսուի թէ զօրավար Քուրոքաթքին 700000 հոգի ուղեր է։

Ի բացակայութեան Զարին, պատերազմի վայրերէն եկած հեռագիրները առանց բացուելու նախ Ն. Վեհափառեան կը ղրկուին, և ապա կրկին Բեթերսպուրկ կը ղրկուին։

Հաբոնցիներուն գրաւած վերջին գողպուտներն են 300000 փամփուշտ, 2600 հրացան և ռազմամթերքի հարիւր կառք։

Ռուսք Մանչուրիոյ մէջ կը գործածեն քանի մը շուներ, զորս իրենց տրամադրութեան տակ դրած է անգլիացի հաղարապետ Բիքարտսըն։ Այս ուշիմ կենդանիները մարդուած են վիրաւոր զինուորներ գտնելու։ Իրենց վիզէն կախուած է տեսակ մը պարկ, որ կը պարունակէ զովացուցիչ ըմպելիներ և վէրքի դարմանման յատուկ պատառներ։

ԹԻՊԷԹԻ ԱՐՇԱՒԱՀՈՒՄԸ

Կեանկցէէն կը հեռագրուի թէ Մայիս 11ին Թիպէթցիք իրենց բերդէն կրակ տեղացին անգլիական բերդին տանիքին վրայ։ Անգլիացիք գիւղ մը այրեցին, ուր խումբ մը թշնամիք ապաստանած էին։ Նոր օգնական զօրքեր ընդունած են Թիպէթցիք։ Թշնամիները իրենց բերդէն դուրս ելնելով մերթ ընդ մերթ անգլիական բանակետղին շուրջը կը դառնան սոսկալի աղաղակներ արձակելով։ Անգլիացիք կը պատնէշաւորուին։

Խամպա կիրճէն 2000 պատերազմիկներ Կեանկցէի Թիպէթական բանակին միացեր են։

«Առաւնաբոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ»
Կարդալ Դ. երես

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԶՕՐՔԵՐԸ ԵՒ ՔԱՂԱՔԸ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ. *Մայիս* 17, — (Պաւսօնական).—Զօր. Բիլուկ կը հեռագրէ պատերազմական նախարարին թէ Ցէնկ—Հուանկ—Զէնկէ դէպ ի Լիաօ—եանկ թշնամիին յառաջխաղացութիւնը տեղի կ'ունենայ վարանօտ եղանակով մը։ Կրնայ ենթադրուիլ թէ թշնամիին գլխաւոր ոյժերը կ'ուղղուին Բայչուէ անդին։ Կարեւոր զօրաբաժին մ'ալ Դաքուչանի հիւսիս—արեւմտեան շրջանակին մէջ կը գտնուի։

ԼՈՆՏՈՆ, 18.—Նիուչուանկէ Մայիս 17 թիւով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ երէկ ճաբոնական զօրաբաժին մը Բայչու ցամաք ելաւ ճաբոնական մարտանաւերու թնդանօթներուն պաշտպանութեան ներքեւ։ Զօրաբաժինը դէպ ի Նիուչուանկ կը յառաջանայ։

ՋԻՖՈՒ, 18.— Ճաբոնցիք, Բայչուի ռուս պահակազօրաց հետ ճակատամարտ մը վերջ, գրաւեցին քաղաքը, Ռուսերը վանելով։

ԽԱՐՊԻՆ, 18.—Ռուս հեռագրական Գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ ճաբոնական կայսերական զօրաբաժին Հայ—Զէնկի վրայ կը քալէ։ Սիուն—Հէդ—Զէնկի և Բայչուի երկաթուղւոյ կայարանները (Բորթ—Արթուր—Մուքտէնի գծին վրայ) մեկուսացուած են։

ԹՕՔԻՕ, 18.— Ռիւդէրի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ճաբոնական երկրորդ բանակը 5 անգամ կարեց երկաթուղւոյ գիծը Բորթ Արթուրի հիւսիսակողմը, Մայիս 5էն մինչեւ 17։ Այս գործողութեանց մէջ 146 մարդ կորսնցուց։

ՌՈՒԷՆԶՈՒՐ, (Բոլդավա) *Մայիս* 18.—Զարն այս առաւօտ հոս հասաւ և մեծ հանդիսաւորութեամբ ընդունուեցաւ։ Մ. Արեւելք մեկնող զօրքերն աչքէ անցընելէ ետքը, Բոլդավա ուղեւորեցաւ խանդավառ ցոյցերու մէջ։

ԲՕԼԴԱՎԱ, 18.— Զարն հոս հասաւ և պատերազմի վայրը մեկնող զօրքերն աչքէ անցուց։

ԼՈՆՏՈՆ, 18.—Բեգերսպուրկէ Ռիւդէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Զօր, Սասուլիչ սիպերիական բանակին Բ. զօրաբաժինն հրամանատարութենէն պաշտօնանկ եղաւ։ Զօր. Կոմս Գէլլէր, որ վերջերս Եքաթերինսլաւի կուսակալի պաշտօնէն հրաժարած էր պատերազմին վայրը երթալու համար, յաջորդ նշանակուեցաւ անոր։

ԲՐՈՆՇՎԱԳ, 17.—Անգլիական շոգենաւի մը մէջ ձերբակալուեցան երկու գործակալ և մէկ մեքենավար, և գերմանական շոգենաւի մը մէջ ալ անձ մը։ Ասոնք ամենքն ալ կասկածելի են և Հաբոնցի կը համարուին։

ՎԻԵՆՆԱ. — Աւստրեան Պատուիրակութեան ելմտական յանձնաժողովն ընդունեց պատերազմական արտասովոր ելմտացոյցը, պատերազմական պաշտօնատան համար Կառավարութեան խնդրած 88 միլիոն նոր վարկին քանի մը գլուխներուն քննարկումը յետաձգելով։ Պատերազմական նախարարը մանրամասն բացատրութիւններ տուաւ խնդրուած վարկերուն վրայ, որոց նպատակն է փութացնել բանակին թնդանօթաձիգներուն նոր սպառազինումը, ինչպէս նաեւ մարտանաւերու շինութիւնն ու սպառազինումը, բայց ոչ է առնչութիւն չունին քաղաքական կացութեան հետ, որ բոլորովին խաղաղաւէտ է։

ՀՌՈՄ. — Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց նախարար Մ. Դիւրոնի, արտաքին քաղաքականութեան վրայ զանազան հարցմանց պատասխանելով, յիշեց Վիլհէլմ կայսեր և Մ. Լուպէի այցելութիւններն առ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւոր, ինչպէս նաեւ իր տեսակցութիւնը Կոլուխովքի կոմսին հետ։ Սխալ է, ըսաւ, այս դէպքերը իրարու հակառակ կարծել. ընդհակառակն անոնք իրարու կը համաձայնին և զիրար կ'ամրողջացնեն։ Գալով Կոլուխովքի կոմսին հետ տեսակցութեան, Իտալիոյ և Աւստրիոյ արտաքին քաղաքականութեան նկատմամբ աւելի գոհացուցիչ բացատրութեանց առիթ ընծայեց։ Այս երկու տէրութիւններն ալ ուղղամտութեամբ կը բաղձան իրաց հաստատեալ վիճակին պահպանման, և ամէն յոյս կայ թէ չփոթութիւններ պիտի չծագին։ Իտալիոյ քաղաքականութիւնը վստահութեամբ և համակրութեամբ կը դիտուի, ըսաւ ի վերջոյ։

ԲԵՌԼԻՆՊՈՒՐԿ, *Մայիս* 18.— Ճաբոնցիք Բայչու ցամաք ելնելէ վերջ, Հայ-Բինկի և Հայ-Շան-Զայի վրայ քալեցին։

— Զօր. Քուրոքաթքին կը հեռագրէ թէ ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ Ռուման-Զէնկի մէջ։ Ճաբոնական հետեւակազօրաց յառաջապահները գրաւեցին Հայ-Շան-Զայն և Հայ-Զէնկի վրայ կը քալեն։

— Հեռագրերը կ'ըսեն թէ ճաբոնցիք փութիլ պնդութեամբ զօրք ցամաք կը հանեն Լիաօ-Դունկ թերակղզւոյն զանազան կէտերուն վրայ։ (Բորթ Արթուրի թերակղզիին վրայ)։

ԲԱՐԻԶ, *Մայիս* 18.— Զարնու չէղոքութեան նկատմամբ Բեքինի ֆրանսական եւ անգլիական դեսպաններուն ըրած վերջին ազդու դիտողութիւնները մեծ տպաւորութիւն ըրին Բեքինի կառավարութեան վրայ։

ՎԻԵՆՆԱ.—200,000ի չափ ճաբոնական զօրքեր մինչեւ 30 քիլոմէթր յառաջացած են Մուքտէնի հիւսիս-արեւելեան կողմը, և Զօր. Քուրոքաթքինի դէմ կը քալեն։ Ռուս սպարապետին հրամանին տակ գտնուած զօրքերը 100,000ի չափ են։—Ճաբոնցիք ռմբակոծեցին Բայչուն և Թասի-Հաօն գրաւեցին։

—Մուքտէնէ կը հեռագրուի թէ ճաբոնական բանակին ստուար մասը Հայ-Զէնկի և Բայ-Բինկի վրայ կը քալէ։ Ճաբոնական զօրաբաժին մըն ալ Լիաօեանկի վրայ կ'երթայ։ Մեծ ճակատամարտ մը մօտալուտ է կամ արդէն սկսած ըլլալու է։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Զօրավար Քուրոքաթքին կը հեռագրէ թէ Բոմանկ-Ցիանկի մէջ երկու կողմանց յառաջապահները ճակատամարտ մը ունեցած են, և Ճաբոնցիք գրաւած են Հայկամինցան և Շեփտաբօցան։ Բուլանդիէնի և Եալնդայի կայաններուն վրայ յարձակող Քունկուզները մեծամեծ կորուստներ կրելով, ստիպուեր են փախչիլ։

ՆԸՇԱՆ

Շէյր Իմանէթը էլիլիէսխնէ միւթէչէքքիլ Իանէ Գումխանը աղալըղնտա պուլունան մէզահիպ միւտիրի աթուֆէթլու Զիվէր պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ մուրասսա Մէէֆիտի.

Մէկգիր Գումխանը աղալըղնտա պուլունան թիւճարտան աթուֆէթլու Ուենճեան Աբիկ էֆէնտի հազրէթլէրինէ պիրինճի ռիւթպէտէն Օսմանի Նըշանը ալիլէրի իհսան պույրուլմուշ ալը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԹՈՒՐԲԻԼ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Բարիզի Օսմ. դեսպան Միւնիր փաշա Մայիս 17ին Սոֆիա հասաւ և կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Օսմ. Բամիսէր Ալի Ֆէրուխ պէյի, Օսմ. պաշտօնատարներուն, Ֆէրտինանտ իշխանի մասնաւոր քարտուղարին, Սոֆիայի ոստիկանապետին ու քաղաքապետին և ուրիշ պաշտօնատարներու կողմէ։ Գիւղերը, նախարարապետն իր ընակարանին մէջ փառաւոր հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ եղան բոլոր նախարարները, Միւնիր փաշա, Օսմ. Բամիսէր Ֆէրուխ պէյ։ Ալի Ֆէրուխ պէյ ևս Դշ. ցոյցկին հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ եղան պուլկար նախարարներ և բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Պուլկար նախարարապետը, երկու հացկերոյթներու միջոցին ալ, բաժակաճառեր արտասանելով, գոհութեամբ յիշատակեց Կայս. այն մեծամեծ բարիքները և շնորհները, զորս Վեհ. Սուլթանը անխիտ կը սփռէ իր Պուլկար հպատակներուն և Պուլկարիոյ վրայ։ Ներկայք հուրրահներով ողջունեցին այս խօսքերը։ Բարիզի Օսմ. դեսպանը պատասխանելով դրուատեց Ֆէրտինանտ իշխանին բարեմասնութիւնները։ Միւնիր փաշա Մայիս 18ի իրիկունը Սոֆիայէ մեկնեցաւ։

Հապիպչէվոյի կայարանէն սկսեալ, Ֆէրտինանտ իշխանին մասնաւոր կառախումբը դրուած էր Միւնիր փաշայի տրամադրութեան տակ։ Իշխանը երկու պաշտօնատարներ ղրկած էր մինչեւ Ֆիլիպէ, ողջունելու Միւնիր փաշան։ Ն. Վեհութիւն իշխանին մասնաւոր կառքով կատարեց իր պտոյտներն ու այցելութիւնները։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ որոշեց որ նորածիններու համար երբ օսմանիէ թէզքերէսի առնուի, ներկայացող վերկաներն ալ ստորագրեն և կնքեն իւմուխապէրները։ Այդ որոշումը պարտնակող տեղեկագիրը մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Պետական Խորհուրդին կողմէ պատրաստուած այն օրինագիծը, որ կը վերաբերի մնանկութեանց առաջքը առնելու խնդրոյն, մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին։

ՄԱՀԷԻԼ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ.— Զեռընհաս պաշտօնարանը որոշեց տարի մը եւս շարունակել այն թոյլտուութիւնը, որուն համաձայն վագի կալուած մը երբ մահելիլ մնայ, բաժին ունեցող այրերը ու կիները և ուրիշներ պիտի կրնան հարիւրին քսան վեղջով և կէսը դրամ ու կէսը «քուրուն»ով գնել մահելիլ մնացած բաժինը։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ցայտնի է թէ ճարտարագործները երբ խամ նիւթ բերել կուտան արտասահմանէն շահագործելու համար, 0/0 8 տուրքին բաժինը մաքսատուն կը ձգուի իբր աւանդ, մինչեւ որ արտածուին այդ նիւթերէն շինուած ապրանքները։ Այս միջոցը ձեռք առնուած էր դիւրացնելու համար օսմ. ճարտարարուեստի նիւթերուն արտածումը։ Այս պատճառով Պետական Խորհուրդին որոշմամբ, հրահանգ տրուեցաւ մաքսային իշխանութենից թէ, այդ միջոցը պէտք չէ գործադրել այն խամ նիւթերուն համար, որոնք ուղղակի կայսրութեան մէջ կը սպառին, կամ ճարտարագործուելով երկրին մէջ կեդրոնէն ուրիշ մէկ կեդրոնը կը փոխադրուին։

ՍԱՄՍՈՒՆ նոր իշխան Վիթինոս էֆ. այսօր իր պաշտօնատեղին կը մեկնի։ Նախկին իշխան Մավրոմէնի պէյ երէկ Պոլիս ժամանեց և ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց։

ՇԻՐԲԷԹի ԽԱՅՐԻԷի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ շոգենաւերուն նոր ժամանակացոյցը մայիս 15ին պիտի գործադրուի։ Մինչեւ այդ օրը՝ այսօր, մայիս 7էն սկսեալ, սա յաւելուածական երթեւեկութիւնները պիտի կատարուին. —Աւտուն ժամ 10.30ին շոգենաւ մը Գէպէքէն ճամբայ պիտի ելնէ և Արնաւուտքէոյ՝ Գուրուչէշմէ, Գէյլէրպէյ ու Օրթաքէոյ հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ։ Ուրիշ շոգենաւ մըն ալ 10.30ին Սկիւտարէն պիտի մեկնի եւ Գուզկունճուք ու Գէյիքթաշ հանդիպելով կամուրջ պիտի երթայ։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ. — Երէկ տեղի ունեցաւ ամուսնութեան հանդէսը արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Թէվֆիք փաշայի աղջկան, ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Մէմտուհ փաշայի որդւոյն Մաղլում պէյի հետ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Վերջին դէպքերէն արկածեալ ժողովուրդին ցարդ բաժնուած է 30,000 ոսկիէ աւելի գումար մը։ Երկրագործական Պանքան բաժնած է մեծաքանակ սերմացու և ուրիշ դիւրութիւններ ալ ընծայուած են։

ՄԱՀ.— Ֆրանսացի Զօր. Մէրսիէ փաշա, որ կէս դարէ ի վեր Օսմ. բանակին մէջ կը ծառայէր իբրեւ մարզիչ, մեռաւ երկարատեւ հիւանդութենէ մը ետքը։ Շատոնց է կուրցած ըլլալով, ասպարէզէն քաշուած էր և Մոտայի մէջ կ'ապրէր։ Ցուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր։

ԻՏԱԼԱՑԻ Գ. Մայերօնիի խումբը այս ցորեկ ժամը 8ին՝ տիկիններու յատուկ ներկայացում մը պիտի տայ Գատը գիւղ Եօղուրթճը Զէյմէսի, Փափաշ Օղլուի պարտէզին թատրոնին մէջ։

ՀԻՇԱԶԻ նորընտիր տէֆթէրտար Իպրահիմ պէյ երէկ երբ Սանֆիներու շուկային մէջ իր ճամբորդութեան պէտքերը կը հոգար, յանկարծամահ եղաւ։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ գիշեր, ժամը 5 ու կէսին ատենները, Գատրգիւղ, Գարա Եանի Պահչէսի, հրդեհ ծագեցաւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

19 Մայիս 1904

Ֆրանս. 3% Français)	96 72
Ռէժի (Tab. Turcs)	364 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	82 87
Երկաթուղի (Lots Turcs)	121 —
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	578 —
Թրանսվալ (Transvaal)	113 —

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութենց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ՆԻՈՒՉՈՒԱՆԿ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ, *Մայիս* 19.— Ռուս Մեծ Սպայակոյտը կը ծանուցանէ Նիուչուանկի առումը Ճաբոնցիներուն կողմէ։

—Զօրավար Քուրոքաթքին կը ծանուցանէ Թէ, երկաթուղիի երկու կայարաններու վրայ յարձակող Քունկուզները Ռուս զօրքերուն կողմէ հալածուեցան։ Բազմաթիւ Քունկուզներ սպանուեցան և վիրաւորուեցան։

ՎԻԵՆՆԱ.—Ռուսք ձգեցին Նիուչուանկը։ Ճաբոնցիներուն գործողութիւնները գաղտնի կը մնան։ Մեծ պատերազմ մը տեղի ունեցած է Լիաօեանկի մօտ. մանրամասնութիւն չկայ։ Բորթ Արթուր պաշարուած է։

ԲԱՐԻԶ.— Այսօր Նախարարաց Խորհուրդ մը պիտի գումարուի Էլիզէի մէջ նախագահութեամբ Մ. Լուպէի, քննելու համար Պապին բողոքին խնդիրը։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 73

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ՌՈՇՈՒՈՒ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՅՐԲԷՆ ԱՂՋԿԸԿԸ

—Դուք տեսա՞ք այդ երկու չարագործները, հարցուց ոստիկանապետը սուր հետաքրքրութեամբ մը։

—Տիկին Ֆապռիսի պէս, պատասխանեց կինը անչափ դէմքով մը։ Միայն սա՛չափը կրցի որոշել թէ անոնցմէ մէկը ծեր էր և միւսը երիտասարդ։

Ոստիկանապետը պահ մը խորհրդածեց, ու ապա խօսքը ներկաներուն ուղղելով,

—Օրիորդ Հանրիէդը թո՛ղ հաճի քովս գալ, ըսաւ ատենակալի ծանրախոհութեամբ մը։

Բայց այս հրաւէրին ոչ ոք պատասխանեց։

—Կ'երեւի թէ խօսքս չի մացուեցաւ, յարեց ոստիկանապետը ձայնին խիստ չեչտ մը տալով։ Օրիորդ Հանրիէդը թո՛ղ հաճի քովս գալ։ Հարցնելիք ունիմ իրեն։

Այս հրաւէրն ալ լռութեամբ ընդունուեցաւ։

—Ըսել է որ հոս չէ՞, չեչտեց պաշտօնատարը տիկին Ֆապռիսի Նայելով։ Այդ աղջիկը տունին վարձակալներէն չէ՞։

—Այո՛, մեր վարձակալներէն է, պատասխանեց դռնապանուհին իր շուրջը զննելով, Ասկէ չորս օր առաջ կահաւորուած սենեակ մը վարձեց հինգերորդ յարկը, և քիչ մը առաջ ալ մեր վարի սենեակն էր։

Ոստիկանապետը նշանացի քովը կանչեց ոստիկաններէն մէկը, և անոր յանձնարարեց Հանրիէդը իր մօտ բերել։

Այս միջոցին հասաւ նաեւ բժիշկը, որուն մուտքը մեծ ոգեւորութիւն առաջ բերաւ։

Ոստիկանապետը գլխովը փոխարինեց բժիշկին բարեւը, ու անոր ցոյց տուաւ Ֆապռիսը և Պլանշառը, որ դեռ կը մնար անզգայ իր անկողնին վրայ։

Բժիշկը նախ Ֆապռիսի մօտեցաւ, և, ուշի ուշով քննելէ ետքը անոր վէրքը, գլուխը տրտմութեամբ երերցուց։

—Մեռա՞ծ է, հարցուց ոստիկանապետը բժիշկին ականջն ի վար ծռելով։

—Տեսո՛ւէ, պատասխանեց բժիշկը նոյնպէս ցած ձայնով, բայց հազիւ քանի մը վայրկեանի կեանք ունի։

Բժիշկը, այս խօսքերը արտասանելով մէկտեղ, պայուսակը բացաւ և քանի մը գործիքներ դուրս հանեց։ Ցետոյ Ֆապռիսի կուրծքը ամբողջովին մերկացնելով, վէրքին վրայ դրաւ մաս մը դեղաջուր բամբակ, որ անմիջապէս կեցուց արեան հոսումը։

—Եթէ կ'ուզէք, քովի սենեակը փոխադրենք, ըսին տնեցիներէն ոմանք առաջ անցնելով։

—Աւելորդ է, տղա՛ք, պատասխանեց բժիշկը գլուխը վեր առնելով, աւելի լաւ է որ հանգիստ ձգենք զինքը։

Ու Պլանշառի անկողնին մօտեցաւ յամրաքայլ։ Բայց հազիւ ակնարկ մը ձգած էր անոր վրայ, զարմանքի շարժում մը ըրաւ և ոստիկանապետին դառնալով,

—Այս ծերունին թմրեցուցիչ դեղ են տուեր, ըսաւ բարձրաձայն։

Այս յայտնութիւնը ընդհանուր յուզում առաջ բերաւ սենեակին մէջ, և ոստիկանապետը իսկոյն անկողնին քով փութալով.

—Կրնանք յուսալ որ պիտի ապրի, ըսաւ դրեթէ աղերսական շեչտով մը։

—Անտարակոյս, յարեց բժիշկը վստահութեամբ, երկու քսպէի մէջ կրնայ ուշքերերիլ, որովհետեւ դեռ ժամանակ անցած չէ։

Բժիշկը քանի մը տող գիր գրեց կտոր մը թղթի վրայ, և ոստիկանապետէն խնդրեց որ շուտով պատրաստել տրուի մօտակայ դեղարան մը։

Բժիշկին խնդրանքը իսկոյն կատարուեցաւ։

Այս պահուս սենեակ դարձաւ կրկին այն ոստիկանը, որ հինգերորդ յարկը զրկուած էր Հանրիէդը փնտռելու համար։

Ոստիկանապետը անմիջապէս իր քով հրաւիրեց զայն և տեղեկութիւն հարցուց։ Ոստիկանը խոնարհութիւն մը ընելով, պատասխանեց թէ ամբողջ տունը խուզարկած էր, բայց այդ անունով մէկը չէր գտած։

Պաշտօնատարը յօնքերը պռստեց, և լուռ կեցաւ։

Բժիշկը նորէն Ֆապռիսի քով եկած էր, և պաղ ջուրով թրջել կուտար անոր ճակատը և բազկերակը։

Ոստիկանապետը, աւելի մանրակրկիտ քննութեան մը պէտքը անհրաժեշտ նկատելով, ոտքի ելաւ լռութեամբ և խօսքը բոլոր ներկայից ուղղելով.

— Պարոններ և տիկիններ, ըսաւ, դուք ամէնքդ ալ պարտական էք օգնել արդարութեան։ Ըսէք, այս տխուր դէպքին վրայ աւելի կարեւոր տեղեկութիւններ ունի՞ք։

Բոլոր ներկաները լուռ մնացին։

— Ուրեմն, չեչտեց ոստիկանապետը, ամէնքդ ալ դուրս ելէք։ Միայն տիկին Ֆապռիս իրաւունք ունի մեր քով մնալու։

Այս կոչը զսպանակի հարուածի մը պէս շարժեց բոլոր ամբոխը, որ անմիջապէս հեռացաւ սենեակէն, և երկու պահակ դեռեղուեցաւ դրան երկու կողմը։

25.

Երբ սենեակը բոլորովին պարպուեցաւ, ոստիկանապետը տիկին Ֆապռիսի դառնալով կռկին.

— Հիմա աւելի լուրջ կերպով կը բնաք խորհրդածել, ըսաւ գլուխը շարժելով։ Ձարագործները երկուք են։ Ասիկա ստուգուած է։ Բայց աւելի բացորոշ տեղեկութիւններ պէտք են մեզ անոնց իսկութիւնը երեւան հանելու համար։ Այս մասին չէ՞ք կրնար քիչ մը աւելի ամփոփել ձեր յիշողութիւնը, տիկին։

Ֆապռիսի կինը բոպէի մը չափ ոստիկանապետին նայեցաւ, և ապա տրրտմագին շեչտով մը.

— Ախ, պարոն, հառաչեց, եթէ ձեռքէս գայ, վայրկեան մը իսկ չպիտի վարանիմ ամուսնոյս սպաննիչները արդարութեան ձեռքը յանձնելու, բայց ինչ օգուտ որ գործը ինծի համար ալ գաղտնիք մը կը մնայ դեռ։

(Շարունակելի)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵՍԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲՈՒՐՍԱ, ՍՈՒԼԹԱՆԻԵԱՆ ՓՈՂՈՑ, ԹՒՒ 4
(ԹՈՎԱՏԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

Տէր եւ Տնօրէն
ԳՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ԳԱՌՆԵՐԵԱՆ

ԹԷԹՍ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐԸ

ԲՈԼՈՐ ԱՇԽԱՐՀԸ ԱՊՇԵՑՈՒՑԻՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՄԱՐ ԱՅԺ ՁԱՐՄԱՆԱԼԻ ՓԱՐԵՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆ ՄԵՆՔ ԵՆՔ

Ի՞ՆՉ ԵՆ ԹԷԹՍ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐԸ

—Անոնք ճշմարիտ ադամանդներուն ԱՄԷՆԷՆ ԻՐԱՆՄԱՆ ԿԵՂԾԵՐՆ ԵՆ որ, հնարամտութիւնը ցարդ չէր յաջողած զանոնք։ — Մանրութեան տեսակէտէն զատ ՈՒՐԻՇ ԻՆՁ ԿԵՐՊՈՎ ՈՐ ԱՀ ՓՈՐՁԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒԻՆ, ԻՐԱԿԱՆ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐԷՆ ԱՆՀՆԱՐ Կ'ԲԼԼԱՑ ԶԱՆԱԶԱՆԵԼ։ — Աչխարհի վրայ հարիւրաւոր հարուստներ այս քարերէն կրկնակ հաւաքածոյ մը չունին իրենց մեծարժէք ադամանդներուն. երբ ճշմարիտ ադամանդները գողնելու վախը ունենան՝ ԹԷԹՍԻ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐԸ ԿԸ ԿՐԵՆ ԶՈՂԵՐԸ։ — Ասոնք իրական ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԶԱՓ ԼՈՒՍԱՃԱՃԱՆԶ և ՓՈՂՓՈՂՈՒՆ են, իրենց ՓԱՑԼԸ ՏԵՒԱԿԱՆ է և արհեստական միջոցներով և ֆօյայով յառաջ չի գար։ — Որովհետեւ ՎԵՐՋԻՆ ԾԱՐԸ ՑՍՏԱԿ և ՓԱՑԼՈՒՆ են, ուստի շատ դրամափոխներ և աւանդ առնողներ կը խոստովանին թէ, ասոնք ճշմարիտ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐԷՆ ԶԱՆԱԶԱՆԵԼՈՒ անկարող են։ — Դրամափոխներ մեզի յաճախ կը գանգատին թէ, ՄԵԾ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐՈՒ ԵՆԹԱՐԿՈՒԱԾ ԵՆ ԹԷԹՍԻ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ երեսէն, զանոնք ճշմարիտ գոհար կարծելով. այս պատճառով անոնք իրենց բոլոր ջանքը նուիրեցին ԹԷԹՍԻ ադամանդներուն ապառումը կասեցնելու համար, սակայն բարեբախտաբար իրենց ձեռնարկը ապարդիւն մնաց։

Արդ, քանի որ ԹԷԹՍԻ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐԸ ԻՐԱԿԱՆ ԳՈՀԱՐՆԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ԲԱՐԵՄԱՍԵՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԵՆ, ԻՆՉՈ՞Ւ ուրեմն ածան չըլլան՝ երբ մենք կը ծախենք զանոնք 50 Դահեկանի անհաւասարի գնով մը։

ԳՐԱՒԱԿԱՆ

Կ'երաշխաւորենք որ մեր վաճառատան մէջ ծախուող քարերը իրենց ՓԱՑԼԸ ՏԵՒԱԿԱՆ կը պահեն եւ թէ զանոնք շրջապատող մետաղներն ալ խիստ գոնացուցիչ են։

Երբոր մէկը ապացուցանէ որ մեր վաճառատան մէջ ծախուած քարերը յանախորդին անգոհացուցիչ երեւցած են եւ թէ մենք զանոնք փոխելու դժկամակած ըլլանք, այն ատեն Պոլսոյ բարեգործական հասատութիւններէն միայն 50,000 դրուշ վճարել յանձն կ'առնենք։

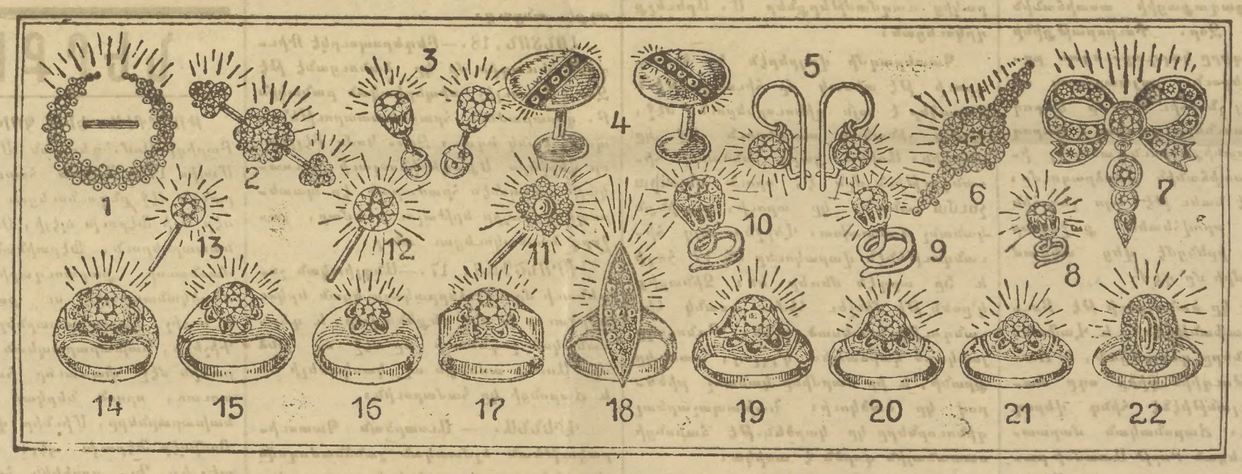

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Թղթատարի յանձնարարութիւնք կը կատարուին կատարեալ ճշդութեամբ եւ փութով։

Խնդրուած առարկային անուան հետ վիճակին լաւ է նոյնին թիւն ալ գրել որ պոստկերին վրան պիտի տեսնուի։

Թղթատարի ծախին եւ առարկային գինին փոխարէն պէտք է ուղարկել 53 դահեկան կանխիկ մեր հասցէին։

Ղրկուած իրերէնք երբ գոհացուցիչ չելլան, պատրաստ ենք ձրիաբար զանոնք փոխելով նորերը ղրկել։

Դոհարավաճառութեան գլուխ գործոցներէն ՄԻԱԿՆ (թէթաչ), ՎԱՐԴ, ՔԱՌԱՆԿԻՒՆ (պպլավա), ՄԱՐՔԻԶ մատանիներ, ՔԱՑՌԵՐ, ՕՂԱԿՆԵՐ, ՕՂԵՐ, ԳՆԴԱՍԵՂՆԵՐ, ՇԱՊԻԿԻ ԿՈՃԱԿՆԵՐ եւն. եւն., ԹԷԹՍԻ ՁՄԱՑԼԵԼԻ ՑԱԿԻՆԸ, ՁՄՐՈՒԽՏ, ՄԱՐԳԱՐԻՏ, ԱԴԱՄԱՆԴ և ուրիշ շատ մը ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՔԱՐԵՐՈՒ նմաններով խիստ ճարտարօրէն զարդարուած և այնքան, յանկուցիչ կերպով գամուած իրական ադամանդի վայել մետաղներու վրայ՝ մեր վաճառատան մէջ ցուցադրուած են և կը ծախուին, Պոլսոյ ժողովրդեան ծանօթացնելու նպատակաւ որոշուած խիստ ածան գնով մը,

50 ՂՐՈՒՇ ՀԱՏԸ — ԹԷԹՍ ԱՄԷՐԻՔԷՆ ՏԱՑԱՄԸՆՏ ԲԷԼԷՅՍ — 50 ՂՐՈՒՇ ՀԱՏԸ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱԿ ԿԵՂՐՈՆ — 288 ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՊՈՂՈՏԱՅ 288 — ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ

Ը՞ԻՆԴԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՋՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԼԼԸՆՄԸՇ

Մեր հեգի իտարեսի — Բարիզտէ, Վանտամ մէյտանը նա 9 նիւմերօ

տայիրեի խուսուսիլերինտէ

ՀԱՐԻՒՐ ՇԻՒՊԻՆԻՆ	ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՒՊԻՆԻՆ
Մէրմայէ վէ իհթիեաթ 120,000,000 ֆր.	Մէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,000,000 ֆր.
1902ՆԻՆ մադպուզաթը 24,000,000 »	1902 մադպուզաթը 12,000,000 »
Էօտէնէն զիյան 274,000,000 »	Էօտէնէն զիյան 129,000,000 »
Սիկուրթալը խանէլերին գրյմիթի 21½ միլիառ	Սիկուրթալը էօմիւր 272,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹԻ կանէթ միւսաիա չերտիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր էՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի միւթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուսուսի էՀվէն ֆիյաթլարա էօմիւր սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՄԸՐ «Օսմանլը Պանքասը» տրր. Թիւրքիա վէ մէմալիքը Շարգիյէ իլչին միւտիրիյէթը ումումիյէ ± Սթամպուլտա, Սուլթան Համամբնտա, Բաթրրոը Օղլու Բասմէր

Միւսիրի ումումիսի — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Միւսիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍՍԵԱՆ

Ղալաթատա այրուճա պիր Շիւպէսի օլտուղը կիպի՝ մէմալիքը Մարրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի ածանալարը վար տրր։

ԳԵՂԱՐԱ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆ

261 Մահմուտ Փաշա Պազի, աղբիւրին կից 261

Սոյն բազմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէսճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունեցաւ գնահատուիլ յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, դեղերու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, սպասնէխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։

Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ քիւլեր բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորապէս հանրածանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. և Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մանաւոր դարմանասրահը։

Ատամնաբոյժ Վռամշապուհ էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նուրբ ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԴԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ

ԴԵՐՁԱ՛Կ ԴԵՐՁԱ՛Կ ԴԵՐՁԱ՛Կ

25 տարիէ ի վեր ծանօթ դերձակ Երիզացի Յովհաննէս էֆ. Սարաֆեան, Մէհմէտ Սալիմ էֆ-ի ընկերակցութեամբ դերձակատուն մը հաստատած է Պոլիս, Պալը Ալի ճատէսի, Մէսէրրէթ արարթրմանին տակ 17 թիւ վաճառատան մէջ։

Անոնք որ թէ՛ ածան, թէ՛ տոկուն, թէ՛ լաւ կերպասէ, թէ՛ ձեւաւոր և թէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստ կարել կ'ուզեն, պէտք է դիմեն նոյն վաճառատունը։

ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ ՎՃԱՐՈՒՄ

Այս դերձակատունը իր բազմաթիւ յաճախորդներուն դիւրութեան համար հագուստներ կը չինէ և փոխարէնը կը գանձէ

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐՈՎ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պոլիս, Պահչէ Գապու, Պիճ Պիր Զէօֆէտ դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Ի. ճատիյէ, Տոդրամանը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 5—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Գապու, Պին-Պիր-Զէշիտիի դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՊԱՆՔ ՏԷ ՍԱԼՕՆԻՔ

Մասնաճիւղ Ղալաթիոյ.— Քամօնսо խան։

Պոլսոյ Գործակալութիւն.— Գաքըրեր օղլու բասմաճին դիմաց Աշիր էֆ. Քիւթիւպճանէ փողոց։

Պոլսոյ Գործակալութիւնը։ Ղալաթիոյ մասնաճիւղին նման, կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

Գործակալութիւնը կը կատարէ նաև գանձումներ Թուրքիոյ բոլոր գաւառներուն ինչպէս և Արտասահմանի համար։

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԵՐԿՍԵՌ

ԴԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԱՐԵԿԵԱՑ

4էդ Տարեշրջան

Վարժարանիս 3էդ տարեշրջին առթիւ աշակերտք շաբթուս արձակուած ըլլալով, 4էդ տարեշրջանի դասախօսութիւնք պիտի սկսին յառաջիկայ Բշ. օր, մայիս 10։ Բանակցութեանց համար դիմել ի վարժարան։ Փափագողաց կը ղրկուի վարժարանիս յայտագիրը։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ե. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Գասրգիւղ 2—3